

Noua Catedrală Patriarhală – Catedrala Mântuirii Neamului

Documentar istoric

Edificarea unei catedrale în București închinată cinstirii după cuviință a celor care s-au jertfit, de-a lungul întregii noastre istorii, pe altarul credinței, libertății, demnității și unității neamului, își are adânci rădăcini în istoria poporului român. Și este suficient să amintim, dintre voievozii și domnitorii noștri făuritori de țară și neam, pe Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, pe marele voievod Mihai Viteazul, pe luminații domnitori Matei Basarab și Vasile Lupu, pe Sfântul Domnitor Martir Constantin Brâncoveanu, care, de fiecare dată după înscrierea unei glorioase pagini de eroism și jertfelnicie în zbuciumata noastră istorie, ridicau drept mulțumire lui Dumnezeu altare și biserici, unde să fie înveșnicită peste veacuri cinstirea eroilor neamului. Pământul românesc a fost astfel înzestrat, de-a lungul secolelor, cu numeroase lăcașuri de închinare, iar unele din ele, pe lângă menirea lor sacră, au devenit monumente de o inestimabilă valoare arhitectonică, artistică și istorică. Asemenea monumente au fost înălțate, alături de domnitorii și voievozii noștri, și de ierarhii Bisericii, de dregătorii țării, de clerici și credincioși, înscriindu-și cu toții în istorie numele de ctitori de așezăminte și vetre de spiritualitate românească.

Aceste lăcașuri sfinte erau înzestrate de ctitorii lor cu toate cele de trebuință pentru a putea funcționa și dăinui. Pe lângă aceasta, le mai veneau în ajutor și alți binefăcători, căci înaintașii noștri erau însuflețiți de dorința de a lăsa, în viață fiind, câte o părticică din agoniseala câștigată cu sudoarea frunții și prin milostivirea lui Dumnezeu, spre pomenirea sufletului lor. Așa se explică starea înfloritoare în care se găseau în trecut bisericile și mănăstirile noastre, presărate de la un capăt la altul al țării. Era, deci, un frumos obicei, care devenise o sfântă datorie, ca tot românul credincios să-și înalțe mintea și inima și către cele cerești, să nu le țină aplecate numai spre cele pământești. Și numai datorită acestei credințe puternice în Dumnezeu s-a păstrat unitatea între români, fiecare a putut lucra în liniște și pace pentru binele său intelectual, moral și material, și prin aceasta pentru țară și neam.

Primele demersuri

În această sfântă tradiție românească, ridicarea unei Catedrale impunătoare în București, demnă de faptele mărețe ale înaintașilor, în care să se preamărească numele lui Dumnezeu, s-a pus îndată după dobândirea independenței de stat, în urma războiului glorios din 1877-1878, și după ce România a fost proclamată Regat, la 14/26 martie 1881, de către Corpurile leguitoare, prin Legea nr. 710 din 15 martie 1881, publicată în „Monitorul Oficial”, nr. 60 din 15 martie 1881, în temeiul căreia, două luni mai târziu, Principele Carol a fost proclamat primul rege al României, solemnitatea încoronării având loc la 10/22 mai 1881.

Atunci s-a constatat că nici una din cele peste o sută de biserici, câte existau în Capitala țării, nu erau atât de încăpătoare încât să-i primească pe toți cei care ar fi dorit să participe, în liniște și cu demnitate, la Te-Deum-urile oficiate cu prilejul marilor sărbători naționale și bisericesti sau la alte momente solemne. Totodată, s-a dorit ca noua catedrală să fie podoaba orașului, emblema Capitalei României independente, punctul de atracție și mărturie pentru alte popoare despre înaltele sentimente creștinești ale românilor.

Ca urmare, în 19 martie 1881, la câteva zile după proclamarea Regatului României, s-a constituit, în adunare generală, *Asociațiunea de construcțiune a catedralei din București*, care și-a adoptat statutul, urmând să fie recunoscută de Guvern, prin lege specială, ca persoană juridică, cu dreptul de a primi donațiuni și legate.

Potrivit statutului, scopul asociației era „edificarea unei biserici catedrale în Capitala României, care catedrală să fie, prin proporțiunile sale, un monument amintitor actualei situațiuni a țării și nealteratei pietăți naționale” (art. 1).

Asociația își propunea, pentru realizarea acestui monument, „să adune fonduri prin: cotizațiile membrilor, apel la subscripție publică, acceptare de donațiuni și legate, ajutoare ori subvențiuni anuale ce se vor obține de la stat și prin orice alte mijloace de colectare de bani, cum ar fi organizarea de loterii etc”. (art. 2)

Putea să fie membru al Asociației orice persoană ce aderă la scopul ei și plătește o sumă de bani anuală sau în rate lunare. Devenea membru fondator cel care contribuia cu „o sumă de cel puțin 2.000 lei, plătită odată sau în rate lunare de câte 25 lei, timp de zece ani”. Toți membrii Asociației, de orice categorie, erau înscriși în pomelnicul cel mare al catedralei. Numele membrilor fondatori, însă, urma să fie „gravat în lespezi de marmură în interiorul bisericii.” (art. 4-6).

Asociația era reprezentată și administrată de un Comitet central, care se compunea din: mitropolitul primat, mitropolitul Moldovei și episcopii eparhioți ai țării, președintele Curții de Casație, al Curții de Conturi și al Curții de Apel, președintele Acadmiei, rectorul Universității, primarul Capitalei, guvernatorul Băncii Naționale, președintele Consiliului Administrativ al Creditului Funciar și cel al Creditului Urban, ministrul de Finanțe, ministrul de Culte, zece membri aleși de înțunirea care va aproba statutul, și membri fondatori, cu vot consultativ. (art. 7-8). Comitetul central, în cea dintâi ședință a sa, alegea o delegație de 6 membri, care urmărea executarea lucrărilor și realizarea scopurilor Asociației.(art. 9). Comitetul central lucra sub președinția mitropolitului primat, asistat de doi vicepreședinți. (art. 11). Membrii Comitetului nu primeau nici o retribuție. (art. 15). Serviciul de casier al Asociației îl îndeplinea Banca Națională. (art. 16). Durata existenței Asociației era subordonată construcției totale și împodobirii interne și externe a catedralei, al cărei hram urma să fie, „pe lângă *Sfinții Impărați Constantin și Elena*, hramul primitiv al Mitropoliei, apoi și cel al *Invierii Domnului nostru Iisus Hristos*, în amintirea fericitei învieri a României” (art. 23).

Nu se cunoaște cum a lucrat această *Asociațiune de construire a catedralei în București* și cu ce rezultate, căci nu mai este menționată în documente după data de 19 martie 1881, când și-a anunțat statutul și intențiile. Se pare că n-a activat în mod efectiv, de vreme ce, peste trei ani, proiectul construirii catedralei a fost luat pe seama Guvernului, la intervenția Regelui Carol I.

Sub patronajul Guvernului, la dorința Regelui Carol I

În sprijinul edificării unei catedrale în Capitala țării s-au pronunțat atunci atât forurile legiuitoare la țării, cât și oamenii politici și cărturarii vremii, și, desigur, ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române.

În acest scop, Corpurile legiuitoare, în conglăsuire cu dorința expresă a regelui Carol I, au votat o lege prin care s-a deschis Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice un credit în valoare de 5 milioane lei pentru „Biserica catedrală din București”. Această lege nr. 1.750, votată de Adunarea deputaților în ședința de la 2 iunie 1884, cu majoritate de 60 voturi, contra 11, și de Senat, în ședința de la 3 iunie 1884, cu unanimitatea celor 34 voturi, a fost promulgată de Regele Carol I, la 5 iunie 1884 și publicată în Monitorul Oficial nr. 49 din 6 (18 iunie) 1884.

Începând cu anul 1885, când Biserica noastră și-a dobândit autocefalia, a devenit tot mai evidentă necesitatea unei Catedrale în București, a unei biserici pe măsura noii sale demnități, care să o exprime și să o reprezinte.

Timp de șase ani, până în 1890, creditul votat în 1884 pentru construirea Catedralei a rămas, însă, neîntrebuințat, pentru că, de la început, s-a dorit ca această biserică să fie amplasată pe bulevardul ce leagă Piața Unirii de Piața Romană de azi, numit mai târziu Bulevardul Ion C. Brătianu, dar care nu era pe atunci trasat decât până la Spitalul Colțea, ceea ce presupunea exproprieri întinse și ample lucrări de sistematizare.

După anul 1890, s-a schimbat chiar destinația acestui credit, dându-i-se alte întrebuințări. Astfel, în 1892, în timpul guvernării conservatoare, la cererea lui Take Ionescu, ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Corpurile legiuitoare au votat diminuarea creditului cu 1.284.437 lei pentru construcții școlare, iar în 1896, la insistențele lui Spiru Haret, ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice în guvernul liberal condus de D. A. Sturdza, s-au mai luat încă 3.180.000 lei, spre a se termina clădirile școlare începute anterior, rămânând disponibili pentru catedrală doar 535.563 lei.

Cu ocazia discuțiilor asupra schimbării destinației acestui credit din ședința Camerei, deputatul Petre Gârboviceanu l-a întrebat pe ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Spiru Haret, dacă se va mai putea construi catedrala cu suma rămasă, spunând:

„Numai încape îndoială că atunci când ni se cere un credit spre a se termina clădirile școlare odată începute, cum și a se începe și altele absolut necesare, noi nu trebuie decât să-l votăm, căci nu putem să avem o bună școală fără un local propriu. Vreau numai cu această ocaziune să relevez ceva și să am și o explicațiune din partea domnului ministru de culte.

Acum 12 ani, guvernul liberal a cerut un credit de 5 milioane lei, spre a se construi în Capitala țării o catedrală demnă de ea. Corpurile legiuitoare au votat acest credit.

Acum câțiva ani, însă, un fost ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, a cerut din acest credit, de 5 milioane, suma de 1.300.000 lei pentru construcțiuni școlare, iar actualul ministru mai cere din creditul rămas, încă 3 milioane și ceva, așa că din creditul total de 5 milioane lei, votat pentru construcțiunea catedralei, nu mai rămâne decât vreo 600.000 lei.

Doresc să mi se spună de către domnul ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, dacă cu această sumă ce mai rămâne e posibil să facem exproprierile necesare, precum și plata pentru studiile și planul acelei catedrale, și dacă e dispus să înceapă lucrările necesare în scopul acesta, sau nu. În tot cazul, eu votez acest credit, dar aș fi dorit să rămână intact creditul pentru catedrala țării”.

Răspunzând interpelării, ministrul Spiru Haret a dat următoarea explicație:

„În anul 1884 s-a votat de Corpurile legiuitoare un credit de 5 milioane pentru clădirea catedralei din București. Până la 1890, votul acesta n-a putut să aibă nici o urmare, pentru că de la început a fost ideea ca această clădire să se facă pe bulevard, care, după cum știți, nu era pe atunci deschis decât până în strada Colței. Nu se puteau face nici exproprieri, nici planuri, așa că creditul a rămas neîntrebuințat timp de mai bine de șase ani. Ce s-a întâmplat de la 1890 până la 1895 nu știu; dar știu că astăzi creditul se vede redus cu un milion și mai bine încă din timpul guvernului conservator. Studii nu au fost făcute, așa că anul acesta, chiar dacă am vrea să începem construirea catedralei, nu putem. Prin urmare, creditul rămâne închis, votat și neutilizat. Chiar dacă am începe studiile astăzi, totuși, nu am putea începe clădirea anul acesta”.

După ce arată că diminuarea creditului destinat pentru catedrală este impusă de nevoia urgentă a încheierii lucrărilor începute la mai multe clădiri școlare, ministrul Cultelor a spus:

„Este vorba ca din cele 3.715.563 lei, bani 55, să se întrebuințeze suma de 3.180.000 lei pentru aceste necesități urgente.

Mai rămâne o sumă de 535.000 lei. Ceea ce este de făcut acum, deocamdată, pentru Catedrala din București, se poate face cu acest rest. Se pot face studiile, planurile și poate chiar și exproprieria. De aceea, vă rog, în interesul, bineînțeles, al învățământului și al cultului însuși, să votați acest proiect de lege, fiindcă mâine are să se închidă sesiunea

Corpurilor legiuitoare, și dacă s-ar închide fără ca legea aceasta să fie votată, o mulțime de școli și de biserici vor rămâne, cel puțin până la anul, într-o stare de plâns”.

Și în ședința Senatului s-au exprimat regrete cu privire la folosirea creditului pentru alte lucrări, construirea catedralei fiind amânată pentru viitor.

Astfel, episcopul Hușilor, Silvestru Bălănescu, spunea: „Dacă am luat cuvântul în chestiunea de față, este mai mult pentru a exprima regrete că de la 1884, de când s-a votat 5 milioane lei pentru facerea unei catedrale în București, în amintirea evenimentelor însemnate, începând cu independența, și până astăzi s-a trecut cu vederea și s-a lăsat de azi pe mâine începerea unei asemenea lucrări, și apoi se știe că cu cât se depărtează oarecum de la timpul cuvenit, de la împrejurările care motivează edificarea unui așa monument, cu atât se răcește entuziasmul.

De aceea, vă rog, cu această ocaziune, ca această idee măreață, emisă de țara întreagă, după propunerea marelui om de stat, regretatul Ion C. Brătianu, să se pună în practică și să se sfârșească odată cu nepăsarea de aceste sfinte locuri, de aceste sfinte și mari monumente ale țării”.

Referindu-se la locația viitoarei catedrale, mitropolitul Moldovei și Sucevei, Iosif Naniescu, spunea în aceeași ședință a Senatului:

„Voi face observațiune asupra unei numiri pe care o aud pronunțându-se din gura tuturor: mitropolia, mitropolia. Nu e vorba de mitropolie. Ea este așezată de dealul unde trebuie să stea pentru totdeauna. Este un monument, să-mi fie permis să zic, nepieritor, pentru că este de la un domnitor, Constantin Vodă Șerban. Vorba este pentru o biserică mare, Catedrala Capitalei României, care trebuie să se facă nu acolo pe deal, unde nu este loc îndestul și larg, ci în alt loc, în centru, pe loc larg, și locul ei este unde a fost biserica Mănăstirii Sărindari. Nu Cercul Militar să se clădească acolo, chiar pe locul bisericii, că sunt destule locuri pentru militari”.

În urma acestor discuții din Senat și Camera deputaților, ministrul Spiru Haret a dat asigurări că o catedrală în București se va putea face cu restul de bani rămași din credit, care ajung pentru primele trebuințe, adică pentru exproprierea necesare și întocmirea planurilor, și a anunțat că va numi o comisie de specialiști care să se ocupe de alegerea locului și începerea lucrărilor. Anunțul acesta a fost primit cu bucurie și în afară de cercurile oficiale, construirea catedralei fiind susținută și de ziare, fără deosebire de culoare politică.

Comisia numită de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice s-a întrunit în anul 1898 și, constatând că banii rămași din credit nu ajung pentru toată lucrarea, a opinat să se caute alt loc pentru catedrală, tot în centrul Capitalei, unde să nu fie nevoie de exproprieri întinse, care ar fi cerut despăgubiri mari pentru proprietari, astfel încât întreaga construcție să se poată realiza cu cheltuieli mici, în limita sumei existente.

Unii membri ai comisiei au lansat chiar ideea amplasării noii Catedrale pe Dealul Mitropoliei, pentru că aici nu trebuiau făcute exproprieri, în locul vechii ctitorii a lui Constantin Vodă Șerban, devenită catedrală și reședință mitropolitană. Dar această biserică ajunsese cu vremea un monument istoric, locul ei fiind pentru totdeauna pe Dealul Mitropoliei, acolo unde a fost așezată dintru început de ctitorul ei.

Cu aceasta, comisia și-a încetat activitatea, iar la 11 aprilie 1899 guvernul liberal a demisionat, lăsând problema locului de amplasare a catedralei în faza căutărilor.

Problema a fost reluată în anul următor de Constantin I. Istrati, ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice în noul guvern conservator care, în ședința Sfântului Sinod din 8 mai 1900, după ce a arătat că și restul de bani rămași din creditul votat în 1884 s-au cheltuit în alte scopuri, a propus ca „Sfântul Sinod să ia sub aripile sale ocrotitoare, sub patronajul său facerea acestei catedrale în Capitala țării și să lanseze printre credincioși liste de subscripție pentru strângerea de fonduri, urmând ca, la timpul cuvenit, guvernul să contribuie și el cu o sumă, după posibilitățile bugetului”. În acest context, ministrul Cultelor a subliniat că

dorește din tot sufletul său să vadă ridicându-se acest sfânt lăcaș, căci „este trist că în această țară, unde s-au cheltuit pentru cazărmi, pentru școli și pentru alte clădiri milioane, să nu avem nici un lăcaș sfânt cum se cuvine, în care să ne rugăm lui Dumnezeu și care să facă fala Capitalei noastre”.

Se constată din propunerea ministrului Cultelor o schimbare de atitudine din partea Statului față de acest proiect. Dacă, la început, ridicarea unei catedrale în București a fost o inițiativă a Guvernului, susținută de Corpurile legiuitoare prin votarea unui credit suficient pentru realizarea ei, după trecerea anilor, fără să se facă măcar un mic început, motivându-se că nu s-a găsit încă locul potrivit unde să fie amplasată, acum, când se cheltuiseră toți banii, problema este lăsată pe seama inițiativei particulare și tratată ca un act de caritate publică, sub patronajul Sfântului Sinod și cu sprijinul Guvernului.

Desigur, această propunere a ministrului Constantin Istrati a generat discuții în ședința amintită a Sfântului Sinod, conturându-se două opinii separate cu privire la inițiativa construirii catedralei și la sursele de finanțare a lucrărilor.

Pe de o parte, mitropolitul Iosif Naniescu al Moldovei și Sucevei și episcopul Atanasie Mironescu al Râmnicului au susținut că Guvernul, luând averile Bisericii, este dator să facă această catedrală, deci, el trebuie să aibă inițiativa și să dea bani de la buget, așa cum s-au dat sume mari pentru multe clădiri școlare, militare, căi ferate, drumuri și alte lucrări publice însemnate, urmând să contribuie și Sfântul Sinod, făcând apel la credincioși.

Pe de altă parte, episcopii Silvestru Bălănescu al Hușilor și Partenie Clinceni al Dunării de Jos, precum și arhierii Nifon Ploieșteanul și Conon Băcăoanul au considerat oportună propunerea ministrului Cultelor, ca Sfântul Sinod să aibă inițiativa construirii catedralei, colectarea fondurilor necesare umând a se face prin subscripție publică, „căci nu trebuie să se aștepte totul de la stat, astfel încât să înceapă cât mai curând lucrarea, iar la urmă, de va fi nevoie, să vină și Guvernul în ajutor, pentru a se ridica o catedrală demnă de Capitala regatului român”.

Până la urmă, pentru a nu se tergiversa proiectul, în lipsa unei alte soluții, Sfântul Sinod a primit propunerea ministrului Constantin I. Istrati și a luat în principiu sub patronajul său construirea unei catedrale în București, desemnând în comisia de colectare a fondurilor, alături de persoanele numite de Ministerul Cultelor, trei arhierii și anume: Nifon Ploieșteanu, vicarul Mitropoliei Țării Românești, Calist Botoșăneanul, vicarul Mitropoliei Moldovei și Sucevei și Pimen Piteșteanul, vicarul Episcopiei Argeșului.

Comisia a lucrat anevoios, adunându-se de câteva ori în anii ce au urmat și a îndatorat pe istoricul Dimitrie Onciul, unul dintre membri ei, numit de Ministerul Cultelor, să redacteze apelul pentru lansarea listelor de subscripție, care a fost dat publicității la începutul anului 1903.

Către sfârșitul acestui an s-a ivit și primul donator, după cum se anunța în Monitorul Oficial, nr. 258 din 21 februarie (6 martie) 1903: „O persoană care dorește să rămână necunoscută a depus 192.500 lei la dispozițiunea Administrației Casei Bisericii, ca prim fond pentru clădirea unei catedrale în București. Cu credința că frumoasa și creștineasca pildă va fi urmată, spre a se putea ajunge scopul de a se ridica în Capitală un măreț lăcaș al Domnului, aducem la cunoștința tuturor bunilor creștini și români că la Administrațiunea Casei Bisericii se va primi orice sumă ca donațiune în scopul arătat. Sumele se vor înscrie la Casa de Depuneri și Consemnațiuni spre păstrare până ce se va putea forma un fond îndestulător pentru ridicarea Catedralei, care să fie un adevărat monument religios și național.”

Acest binefăcător, care a dorit ca numele să-i rămână necunoscut, era boierul basarabean Vasile Stoiescu, mare sprijinitor al culturii și școlii românești și inițiatorul multor acte de caritate. În împrejurările de atunci, când Basarabia se afla sub stăpânire țaristă, e lesne de înțeles de ce a ținut ca numele să nu-i fie dat publicității.

Nu avem știri despre mersul subscripției în anii următori, dar este de presupus că nu s-a adunat prea mult, căci în criza prin care trecea atunci țara, când lumea se strângea din toate părțile ca să poată face față nevoilor zilnice ale traiului, nu era ușor să se contituie un fond de câteva zeci de milioane pentru ridicarea unui asemenea edificiu.

În această perioadă, prin anul 1913, după construirea pe Dealul Mitropoliei a Palatului Adunării Deputaților, pe motiv că se preconiza ridicarea unei noi catedrale în București, unii edili ai orașului au avansat, pentru a doua oară, ideea demolării ctitoriei lui Constantin Vodă Șerban, spre a face loc larg pentru trăsurile și automobilele deputaților. Mitropolitul primat Conon Arămescu-Donici s-a străduit din răpputeri ca să atragă atenția opiniei publice asupra acestui sacrilegiu și să-i facă să înțeleagă pe cei ce se ocupau cu sistematizarea orașului că sunt datori să ocrotească vechile noastre monumente – Catedrala Mitropoliei din București fiind unul dintre cele mai valoroase – de care sunt legate istoria, arta și credința strămoșească.

O dată cu izbucnirea primului război mondial, în 1914, colectarea de fonduri a fost oprită, iar proiectul construirii catedralei pentru un timp amânat.

Rezultă din cele de mai sus că, în decurs de trei decenii, de la 1884 până în 1914, dacă s-ar fi dorit cu adevărat, s-ar fi găsit bani în bugetul statului pentru zidirea unei catedrale în București, așa cum s-au construit în această perioadă, cu fonduri de la stat, un șir de clădiri impunătoare, unele adevărate palate, între care: Palatul Justiției (1890-1895), Poștelor (1894-1900), Ministerului Agriculturii și Domeniilor (1895), Casei de Economii și Consemnațiuni (1896-1900), Ministerului Construcțiilor (1906-1910), Adunării Deputaților de pe Dealul Mitropoliei (1902-1907), Cercului Militar Național (1912), Muzeului Etnografic (1912-1938) și încă multe altele.

Astfel, împrejurările istorice nefavorabile, instabilitatea guvernamentală și dese schimbări de primari la Primăria Capitalei, au zădărnicit punerea în aplicare a acestei inițiative, dar ideea de a avea o Catedrală în București a rămas vie în inimile fiilor Bisericii și țării noastre.

Apelul Regelui Ferdinand I

După anul 1918, s-a pus din nou și cu mai multă insistență problema înălțării unei catedrale în Capitala țării, drept recunoștință adusă bunului Dumnezeu pentru înfăptuirea României întregite și ca simbol al unității noastre de lege și de credință.

Îmbrățișată cu bucurie, deopotrivă, de șeful statului și de fruntașii politici ai țării, de intelectualitatea vremii și de clerul și credincioșii Bisericii, ideea aceasta, de a se construi o catedrală în București, a fost promovată de mitropolitul primat Miron Cristea, care a luat problema de la capăt, cum se spune, pentru că proiectul fusese abandonată în anii războiului și nici bani nu erau, suma modestă adunată anterior primind altă destinație.

La rugămintea ce i-a făcut mitropolitul primat Miron Cristea, de a relua inițiativa ridicării unei catedrale în București, de care Capitala României avea de multă vreme neapărată trebuință, Regele Ferdinand a îndreptat în ziua de 10 mai 1920 un apel către Sfântul Sinod, cerându-i, pe temeiul rânduielilor canonice, înalta sa binecuvântare spre a se putea începe pregătirile pentru înălțarea acestei sfinte biserici, întru eternizarea fericitului eveniment al unirii naționale a tuturor românilor

În aceeași zi, Sfântul Sinod s-a întrunit în ședință solemnă, în catedrala mitropolitană, la sfârșitul slujbei Sfintei Liturghii și, în prezența reprezentanților clerului și credincioșilor, ai Guvernului, Primăriei Capitalei și Casei Bisericii, a luat cunoștință de conținutul scrisorii regale și de lămuririle date, într-o frumoasă cuvântare, de mitropolitul primat Miron Cristea privind această catedrală, numită acum *Catedrala Neamului*, care trebuia să se ridice cu

ajutorul îmbelșugat al întregii țări și cu obolul darnic al fiecărui cetățean și fiu al Bisericii noastre strămoșești, deci, prin colectă publică.

Deschizând ședința solemnă a Sfântului Sinod, mitropolitul primat Miron Cristea a rostit această cuvântare:

„Preasfințit Sinod Arhieresc,
Onorați reprezentanți ai autorităților,
Iubiți fii duhovnicești,

Trăim zile glorioase, încât noi – generația de azi –, cu drept cuvânt și cu multă mândrie, ne putem considera ca cea mai fericită dintre toate generațiile din trecutul de două mii de ani al neamului românesc.

Frumoasele rezultate istorice ce le-a obținut neamul ne îndreptățesc a constata că am avut în trecut și avem și azi, drept conducători, bărbați luminați, dezinteresați, înțelepți, prevăzători, providențiali chiar, pe care i-a urmat întreg poporul, în pofida atacurilor zilnice, pe care le cred purcezând mai mult din temperamentul vioi al rasei și din exagerarea scăderilor inerente, dealtminteri, oamenilor peste tot și astfel și bărbaților ce conduc țări și popoare.

Dar mai presus de toate, am avut parte de ajutorul Preaputernicului Dumnezeu. Revelația acestui ajutor o putem descoperi și în cursul evenimentelor din istoria neamului nostru. O pildă recentă, pe care o cunoașteți toți, este foarte evidentă.

S-a început războiul mondial. România s-a dat de partea celor ce reprezentau idealul omenirii, de partea Antantei, căreia îi aparținea și puternica Rusie. Toți aveam nădejdea biruinței noastre finale, dar, pe altă parte, toți regretam că tovărășia noastră cu Rusia însemnează pierderea Basarabiei.

Mintea cea mai ageră, rafinamentul cel mai diplomatic, prevederea cea mai circumspectă nu bănuiau realizarea idealului nostru aproape integral.

Și totuși, mândra Basarabie a căzut, mai întâi, în brațele iubitoarei mame, apoi, a urmat Bucovina, Ardealul și celelalte provincii surori.

Și cine a condus așa înțelepțește destineșle neamului? A fost degetul lui Dumnezeu. Vorba lui Alexandri:

«E scrisă 'n ceruri sfânta Unire,
E scrisă 'n inimi cu foc ceresc.
O! Românie, l'a-ta mărire
Lucrează brațul dumnezeiesc.»

Lui, deci, îi datorăm recunoștința, slava și închinăciunea noastră.

Majestatea Sa gloriosul nostru Rege, care în timpul de grele încercări și-a pus încrederea în Domnul și a simțit mâna Lui ocrotitoare, iată, este cel ce ia inițiativa, să-i înălțăm – drept monument de recunoștință – o măreață biserică, care să fie cea mai aleasă podoabă a întregii țări.

Am întrunit această ședință festivă, ca să dăm citire înveselitoarei solii regești și să facem apel călduros la întreaga țară, îndemnând-o ca, precum a urmat în timp de război pe voievodul său viteaz până la strălucita biruință finală, așa să-l urmeze și în timp de pace, cu însuflețire unanimă, la alcătuirea temeliiilor acelor așezăminte care vor fi garanția viitorului nostru.

Catedrala Neamului trebuie să se ridice cu ajutorul îmbelșugat al țării întregi și cu obolul darnic al fiecărui cetățean și fiu al Bisericii noastre strămoșești.

Căci – dacă Dumnezeu ne-a învrednicit a ne mândri să fim cea mai fericită generație a neamului – apoi, datorie sfântă avem să ne dovedim și vrednici de această distincție,

justificând fiecare fiu al neamului această mândrie, în măsura cea mai mare, prin jertfe pentru așezămintele țării și îndeosebi pentru sfânta sa Biserică.

Catedrala Neamului să dovedească, și prin concursul personal al fiecăruia, că este simbolul văzut al unității noastre de lege și de credință, de care să ne lege și amintirea plăcută că am contribuit cu tot ce am putut la înălțarea ei.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos coboare-se din belșug asupra acestei lucrări și asupra tuturor lucrătorilor sfinteii noastre Biserici și a iubitei noastre țări, precum prin mănoasa ploaie de mult așteptată și cerută ni-l trimite de sus tocmai în aceste solemne clipe.

Cu aceste cuvinte de părintesc îndemn și de smerită rugă deschid ședința festivă a Sfântului Sinod”.

În continuare, mitropolitul primat Miron Cristea a dat citire următorului apel al Regelui Ferdinand adresat membrilor Sfântului Sinod.

„Preasfințiți Părinți,

Înfăptuitu-s-a unirea politică a tuturor românilor, prin strădania atâtor minți alese și prin sângele atâtoro dintre copiii cei mai buni ai neamului. Laudă îndreptățită lor și slavă nesfârșită Atotputernicului Dumnezeu, care nu ne-a părăsit în necazuri, ci ne-a întărit inima și gândul, ducându-ne la izbândă. Astăzi, mai mult ca oricând, suntem datori să-L preamărim din toată inima cu cântarea: «Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu».

Această cântare trebuie să răsună în *Biserica Mântuirii*, pe care suntem datori să o ridicăm în Capitala tuturor românilor, ca semn de mulțumită pentru ajutorul Celui Preaînalt și ca simbol al unității sufletești a întregului neam și spre veșnică pomenire celor repausați pentru înfăptuirea României întregite.

Intru aceasta slujească-ne de pildă bunii noștri strămoși.

Pildă să ne fie Ștefan Vodă cel Mare și Sfânt, care, după luarea Chilieii, mulțumi lui Dumnezeu, dătătorul biruinței, prin ridicarea mănăstirii Putna, de unde a purces atâta duh întăritor în vremurile noastre de restriște.

Pildă să ne fie făuritorul unității noastre politice de acum 318 ani, viteazul Mihai Voievod, a cărui mână s-a descleștat de pe sabia-i fulgerătoare, ca să pună o nouă și puternică piatră de temelie Mitropoliei Românești din Alba Iulia Ardealului, drept mulțumită Celui Preaînalt pentru biruința îndreptățitei sale lupte.

Pildă să ne fie Matei Voievod Basarab, care a semănat pământul țării cu lăcașuri dumnezeiești, ca mulțumită Celui de sus pentru ajutorul dat întru apărarea sfintelor sale năzuințe. Iar aceste lăcașuri închinatu-le el sfinților mucenici ostași în conștiința drepteii jertfiri a oștenilor săi.

Pildă să ne fie tot șirul de strămoși, întemeietori de lăcașuri dumnezeiești, pentru binefacerile primite de sus.

În sfârșit, pildă să ne fie răposatul Rege Carol I, care și-a unit gândul cu vechii ctitori, aducând la nouă strălucire minunile de la Argeș și Trei Ierarhi. Căci sufletul și jertfa biruitorilor de la Plevna s-au adăugat în temelia și la frumusețea acestor altare de mulțumită și proslăvire a Stăpânului tuturor.

Noi și poporul român am avut fericirea a conduce țara la înfăptuirea visului de aur al strămoșilor: Unirea românilor într-un singur stat național.

Deci și sfânta biserică, care dorim a se înălța întru amintirea acestui strălucit eveniment, se cuvine să fie un monument vrednic de țelul măreț ce l-am atins, și opera tuturor românilor, ca un simbol al unității de neam și de credință.

Neamul întreg și-a încordat vâjnoasele-i brațe pentru îndeplinirea scumpului său ideal național; neamul întreg se cuvine să-și arate recunoștința către Dumnezeu, de la care ne vin

toate darurile, ridicându-i altar de închinare, pe care ni-l închipuim ca o podoabă a gândului artistic românesc.

Iar pentru fericita întrupare a acestui gând al nostru și pe temeiul orânduiri canonice, cer Preasfințitului Sinod al Bisericii strămoșești înalta sa binecuvântare, spre a se putea începe pregătirile pentru ridicarea acestei sfinte biserici.

Și Domnul va răsplăti celor ce iubesc buna podoabă a casei Sale”.

Al Preasfințiilor Voastre,
cu creștinească dragoste,
FERDINAND

București, 10 mai 1920

După citirea scrisorii regale, a luat cuvântul mitropolitul Pimen al Moldovei și Sucevei, care a spus următoarele:

„Înalt Preasfințite Președinte,

Scrisoarea M. S. Regelui, adersată Sfântului Sinod, ne-a onorat mult și cuprinsul ei ne-a însuflețit. Și cu drept cuvânt s-a găsit cu cale ca citirea acestei scrisori să se facă într-o ședință solemnă, ținută în catedrala Mitropoliei din București, în care biserică, în curgerea vremurilor, s-au săvârșit multe rugăciuni și către mitropoliții și episcopii noștri în fața Suveranului și a fruntașilor țării pentru evenimentele mari, ca independența țării, regalitatea, încoronarea primului rege al vechiului regat, intrarea noastră în marele război și pentru întregirea neamului.

Această scrisoare a M. S. Regelui, dată în ziua de 10 mai, anul mântuirii 1920, către Sfântul Sinod este în strânsă legătură cu proclamația dată de Majestatea Sa în ziua de 15 august, anul mântuirii 1916, prin care s-a hotărât intrarea noastră în război. Aceea e privitoare la vitejia oștirii românești și la patriotismul poporului pentru îndeplinirea idealului strămoșesc, adică dezrobirea fraților și întinderea hotarelor în marginile istorice ale pământului străbun. Aceasta din urmă e privitoare la întărirea credinței și legii noastre creștine ortodoxe, care ne-a păstrat și ne va păstra în veci.

Și una și alta din aceste scrisori vor fi socotite de generațiile viitoare ca cele mai însemnate documente ale vremii, iar ședința de astăzi va rămâne o ședință istorică a Sfântului Sinod al Bisericii noastre Ortodoxe naționale.

Cuprinsul acestei a doua scrisori regale, ce ați binevoit a ne citi, ne amintește de vremurile cele vechi și slăvite, de luptele cele mari și jertfele fără număr ale moșilor și strămoșilor noștri pentru lege și neam, după care voievozii zideau biserici și mănăstiri, ca semn de mulțumire către Dumnezeu pentru biruințele purtate asupra dușmanilor și vremurilor de restriște, ca pomenire veșnică pentru eroii neamului

Sufletul M. S. Regelui Ferdinand I simte la fel cu sufletele marilor noștri voievozi, care și-au dat seama că un popor trăiește și se întărește prin bunurile sale sufletești și se cuvine să se înalțe așezăminte religioase-morale pentru a ocroti și a scuti, pentru a întreține și dezvolta aceste bunuri.

Istoria ne spune că așa a făcut Alexandru cel Bun, Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare și Sfânt, Mihai Viteazul, Neagoe Basarab, Vasile Lupu, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu și alți mari voievozi, între care voi cita pe Regele Carol I, în vremea și prin stăruința căruia s-a zidit din temelie catedrala episcopală din Galați, în amintirea războiului din 1877, purtat de armata noastră românească contra turcilor.

Și dacă pe voievozii vechi și pe oștenii lor îi pomenim și îi slăvim pentru biruințele purtate asupra vrăjmașilor la Baia, la Războieni, la Călugăreni, Șelimberg, la Plevna și în alte

locuri de luptă, cum vom slăvi pe eroii noștri din marele război, purtat în vremea noastră de M. S. Regele Ferdinand I, cu atâta vitejie, pe Valea Jiului, la Oituz, la Mărăști și la Mărășești, înfrângând și punând pe fugă oștile dușmane, cărora le-a spus: «Pe aici nu se trece» și nu s-a trecut! Prin aceste lupte sângeroase s-a întregit neamul nostru românesc și s-a dezrobit pământul strămoșesc de la Nistru până la Tisa și Marea Neagră. Deci – ascultând cu respect și evlavie dorința M. S. Regelui – se cuvine să cerem ajutorul lui Dumnezeu, rugându-L să ne ajute spre a zidi și ridica din temelie o mândră biserică catedrală mitropolitană în București, care să fie un adevărat monument strălucit, corespunzător cu vremurile mari ce ne-a fost dat să le vedem și să le trăim, și care să fie, precum prea bine zice augustul nostru Rege, în scrisoarea sa, «ca un simbol al unității de neam și de credință».

Slăvit să fie Dumnezeu! Și bunului nostru Rege Ferdinand I și scumpei noastre Regine Maria să le dea deplină fericire, ajutându-le ca gândul lor cel bun și sfânt, arătat în această scrisoare, care se unește în totul cu gândul poporului, să se îndeplinească cât mai curând, spre slava lui Dumnezeu, propășirea pe calea binelui a neamului nostru și mândria oștirii noastre românești.

Iată ce-mi spune sufletul meu în aceste momente înălțătoare, ce ne-a fost dat să le trăim, în ședința istorică de azi, și mă fac ecoul membrilor Sfântului Sinod, al clerului și întregitului nostru popor românesc, că toți la un loc, cu profundă evlavie și înaltă însuflețire, luăm cunoștință de pioasa dorință a M. S. Regelui. Și am nădejdea neclintită că fiecare român, de orice vârstă și orice stare, va contribui după putere la zidirea bisericii, numită *Biserica Mântuirii Neamului*, pe care o vom lăsa urmașilor noștri, ca semn de mulțumire Atotputernicului Dumnezeu pentru ajutorul ce ne-a dat și binele ce a revărsat totdeauna asupra neamului nostru românesc, atât de încercat în curgerea vremurilor grele, dar tot atât de credincios în dreptatea sa divină.

Așa să ne ajute Dumnezeu!”

Luând cuvântul pentru a propune alegerea unui comitet format din clerici și mireni, cu filiale în toate localitățile țării, care să facă apel și să strângă, prin colectă publică, sumele necesare pentru zidirea catedralei, episcopul Nifon al Dunării de Jos a spus următoarele:

„Înalt Preasfințite Președinte,
Preasfințiți Părinți și frați,

Față de frumoasele cuvântări rostite cu atâta elocință de Înalt Preasfințitii Mitropoliți pentru marele act regesc, de a se clădi o catedrală măreață în Capitala României, nu mai am nimic de adăugat. Aș dori, însă, să fac o propunere și anume:

Pentru aducerea la îndeplinire cât mai neîntârziat a dorinței M. S. Regelui, exprimată prin documentul regal ce s-a citit, propun să se aleagă un comitet cât se poate de mare, care să aibă ramificațiuni în tot cuprinsul României-Mari, în fiecare județ și chiar în fiecare comună de va fi posibil, care să adune fondurile necesare pentru construcția *Bisericii Mântuirii Neamului*. Și fiindcă această biserică va fi a întregului neam românesc, socotesc că nu va fi român și creștin adevărat care să nu-și dea cu bucurie obolul său pentru acest monument istoric.

Toți românii, în general, dar în special bucureștenii trebuie să fie recuosători M. S. Regelui pentru clădirea unei catedrale mitropolitane în București, de care Capitala Regatului avea de multă vreme absolută nevoie pentru demnitatea ei. Atât în orașele de seamă din vechiul regat, cât și în țările surori s-au ridicat biserici monumentale, numai Capitala Regatului rămăsese în urmă. Ei bine, această lipsă, ca și multe altele, le împlinește M. S. Regele Ferdinand I, vrednic și destoinic urmaș al marilor noștri voievozi și al mult regretatului și în veci neuitatului rege Carol I”.

La propunerea mitropolitului primat Miron Cristea, arhiepiscopul Vartolomeu Băcăoanul, locțiitor de Episcop al Râmnicului, a citit adresa Sfântului Sinod către Regele Ferdinand, ca răspuns la apelul regal pentru zidirea catedralei în București, cu următorul cuprins:

„Majestății Sale Ferdinand I, Rege al României
Sire,

Înveselitoare solie pe care Majestatea Voastră, cu creștinească dragoste, V-ați milostivit a o îndrepta în ziua de 10 mai 1920 către Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române, a umplut inimile noastre, ale tuturor membrilor sinodali, de adâncă și legitimă bucurie.

În creștineasca și nobila inițiativă regală de a clădi *biserica mântuirii* neamului nostru, vedem adevărul cuvântului scris de înțeleptul Solomon, care zice că «inima regelui este în mâna lui Dumnezeu; ori încotro voiește să o plece, acolo o pleacă».

Precum a plecat Milostivul Dumnezeu inima părintească a Majestății Voastre spre dezrobirea întregului nostru popor dreptcredincios, precum a întărit brațul luptătorilor și a luminat cărarea spre biruință, tot astfel V-a dat acum fericita inspirație de a eterniza printr-un semn văzut, prin *Biserica Mântuirii*, obștescul simțământ de evlavie și recunoștință de care este pătruns sufletul dreptcredinciosului nostru popor, pentru nesfârșita milă și bunătatea cea fără de margini a Tatălui ceresc, care ne-a scos din întuneric și din umbra morții, făcându-ne părtași mântuirii gătită nouă prin Evanghelia Unuia Născut Fiului Său, a Domnului nostru Iisus Hristos.

Adeseori ne-am pus, împreună cu fiii noștri duhovnicești, întrebarea psalmistului: «Cum vom răsplăti Domnului pentru toate, câte a făcut nouă?»

Și iată, acum Majestatea Voastră dați, în numele neamului nostru întreg, cel mai potrivit răspuns creștinesc acestei întrebări care a frământat în zile de biruință cugetul tuturor vrednicilor înaintași, a slăviților voievozi întemeitori de țară, dătători de legi și datini, care au împodobit pământul strămoșesc cu multe lăcașuri sfinte – tot atâtea mărturii nepieritoare despre biruința gândului creștinesc, tot atâtea altare sfințite, de unde a răsunat de-a lungul veacurilor înviforate glasul credinței și al nădejzii: «Spre Tine, Doamne, au nădăjduit părinții noștri și i-ai mântuit, către Tine am strigat și noi și ne-ai auzit» (Ps. 21, 45).

Ca un părinte înțelept și bun, Majestatea Voastră V-ați dat seama că războiul tot numai prin credință, cu ajutorul Bisericii și Evangheliei lui Hristos se vor putea tămădui și mult iubita noastră patrie română întregită se va întări și va progresa numai având conducători și cetățeni luminați cu învățăturile Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care prin dumnezeiescul Său cuvânt a liniștit vânturile și a alinat viforul mării.

Prin învățăturile Sale de milă, îngăduință, iertare, dreptate și dragoste creștinească, care se vor propovădui cu toată osârdia în *Biserica Mântuirii*, Blândul Iisus va pătrunde în toate sufletele, punând asupra lor stăpânire fără de sfârșit.

Și astfel pacea, pe care El ne-a lăsat-o nouă, tuturor creștinilor, se va sălășlui între noi, ca să se împlinescă cuvântul Scripturii, că «popoarele învrăjbite își vor frânge săbiile, să facă din fierul lor pluguri, iar din sulitețele lor vor face seceri și mai mult neam peste neam nu va ridica sabie și nu se vor mai război, ci se va odihni fiecare sub vița sa și sub smochinul său și nu va fi cine să-i înspăimânte; toate popoarele vor umbla fiecare în calea sa» (Mihea 4, 2-4).

Când împărtășim, deci, Majestății Voastre, cu negrăită bucurie, binecuvântarea Sfântului Sinod, în scop de a se începe lucrările de pregătire pentru proiectata Biserică a Mântuirii, rugăm pe Bunul Dumnezeu să Vă învrednicească a vedea Biserica Ortodoxă Română înălțându-se sub binecuvântata și înțeleapta oblăduire a Majestății Voastre din nou spre gloria pe care o atinsese în timpul domniei slăvitului Constantin Brâncoveanu, când

răspânda lumina credinței la mai multe neamuri ortodoxe din Răsărit și când vrednicul de pomenire mitropolit al Ungrovlahiei, Antim Ivireanul, se simțea în drept să spună aceluiași slăvit voievod: «Creștineasca-Ți mare însuflețire a fost râul cel cu curgerile de aur, dintru care au curs aceste patru izvoare: ale românilor, elinilor, arabilor și ale ivirilor tipare...»

Fie ca și creștineasca însuflețire a Majestății Voastre să devină un râu cu curgerile de aur pentru înălțarea sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române, pentru consolidarea patriei întregite, pentru slava lui Dumnezeu și gloria nepieritoare a dreptcredinciosului nostru popor.

Implorând ajutorul Cerului la înfăptuirea creștinescului cuget regal, rămânem ai Majestății Voastre devotați și pentru Majestatea Voastră și întreaga Augustă Dinastie și tot poporul românesc, smeriți rugători către Dumnezeu.

București. Din ședința Sfântului Sinod ținută la 10/23 mai 1920, în catedrala Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei”.

Președinte, Miron, Mitropolit Primat
Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei
Nicolae, Mitropolitul Ardealului
Dionisie, Episcopul Buzăului
Nicodim, Episcopul Hușilor
Ioan Papp, Episcopul Aradului
Nifon, Episcopul Dunării de Jos
Platon Ploieșteanul
Evghenie Piteșteanul, locțiitor de Episcop al Argeșului
Vartolomeu Băcăoanu, locțiitor de Episcop al Râmnicului
Iacov Bârlădeanul
Ipolit Rădăuțeanu

În continuare, s-a ales o delegație sinodală care să prezinte Regelui răspunsul Sfântului Sinod la scrisoarea regală, formată din Miron Cristea, mitropolitul primat, Pimen Georgescu, mitropolitul Moldovei și Sucevei, Nicodim Munteanu, episcopul Hușilor și arhiereul Ipolit al Rădăuților.

Sfântul Sinod a hotărât ca documentele și cuvântările rostite în această ședință solemnă să fie publicate într-o broșură, care să fie distribuită autorităților și la toate bisericile din țară, spre cunoștința credincioșilor. S-a mai hotărât ca scrisoarea regală și răspunsul Sfântului Sinod la această scrisoare să se anexeze la Procesul-Verbal al ședinței și să fie transcrise în Condica Sfântă a Sfântului Sinod.

Ședința solemnă a Sfântului Sinod s-a încheiat în sunetul clopotului cel mare, în timp ce întreaga asistență, în picioare, a cântat «Bine ești cuvântat Hristoase Dumnezeul nostru...», după care corul catedralei mitropolitane a intonat imnul regal.

Componența nominală a comitetului de clerici și mireni, din toate zonele țării, care să patroneze construirea catedralei și, prin apel la credincioși, să strângă fondurile necesare – aprobat de Sfântul Sinod în ședința solemnă de la 10 mai 1920, la propunerea episcopului Nifon al Dunării de Jos – a fost stabilită la consfătuirea sinodală din 19 octombrie, același an. În alcătuirea acestui comitet au intrat, pe lângă regele Ferdinand și mitropolitul primat Miron Cristea, toți membrii Sfântului Sinod, un număr de cinci preoți din București, Iași, Sibiu, Cernăuți și Chișinău, deci, câte unul din fiecare provincie românească, apoi, șefii partidelor politice, ministrul Cultelor, președintele Academiei Române, președinții Senatului și Adunării Deputaților, comandantii corpurilor de armată, rectorii universităților din București, Iași, Cluj și Cernăuți, președintele Inaltei Curți de Casație și Justiție și cel al

Camerei de Comerț, primarul general al Capitalei și administratorul Casei Bisericii, în total 49 de persoane.

Cu aceasta, și acest demers s-a încheiat, căci nu avem nici o știre despre activitatea acestui comitet, ceea ce înseamnă că n-a lucrat efectiv și nici bani nu s-au strâns, întrucât colecta n-a fost lansată, iar construirea catedralei a rămas tot în faza de proiect. Constatarea o face chiar mitropolitul primat Miron Cristea, în cuvântarea rostită la deschiderea ședinței Sfântului Sinod din 25 noiembrie 1922, când spune: „trebuie pornită și mișcarea de adunare a fondurilor necesare pentru a zidi în capitala țării *Biserica Mântuirii Neamului*”.

Inițiativa Patriarhului Miron Cristea

Inițierea Patriarhiei Române, prin hotărârea Sfântului Sinod din 4 februarie 1925, a readus în actualitate interesul pentru Catedrala Mântuirii Neamului, menită a marca noua demnitate a Bisericii și a servi drept catedrală patriarhală. Vorbind despre măsurile ce trebuiau luate pentru ca ridicarea Bisericii noastre la treapta de Patriarhie să se manifeste tot mai simțitor atât în viața internă a Bisericii, cât și în afară, Miron Cristea spunea în cuvântarea rostită la ședința Sfântului Sinod din 4 februarie 1925, după ridicarea sa la rangul de patriarh: „Iar ca semn exterior al Patriarhiei ne trebuie, îndată ce situația financiară a țării va permite, și o măreață *Catedrală a Mântuirii Neamului*”.

Pentru a pune în aplicare această cerință, la câteva zile după instalarea sa în scaunul patriarhal, petrecută la 1 noiembrie 1925, patriarhul Miron Cristea a fost în audiență la Regele Ferdinand și, cum însuși spune în însemnările sale, l-a rugat „să dea curs liber pregătirilor pentru *Biserica Mântuirii Neamului*”. Tot atunci, el a cerut și sprijinul lui I. I. C. Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri, care „a deschis un credit de 3 milioane pentru facerea planurilor”.

În continuare, la sesiunea din 3-4 februarie 1926 a primului Congres Național Bisericesc, constituit din membrii Sfântului Sinod și delegații clerului și credincioșilor, pe temeiul Legii și Statutului de organizare a Bisericii Ortodoxe Române din 6 mai 1925, patriarhul Miron, după ce a anunțat că, sosind momentul să se înceapă pregătirile pentru catedrală, Guvernul a votat un prim fond de 3 milioane lei, a propus să se numească o comisie specială care, în înțelegere cu Guvernul, să lanseze, când „va fi opinia publică pregătită și dispusă pentru jertfă”, apelul pentru o colectă generală în toată țara și o altă comisie de specialiști pentru pregătirea caietului de sarcini, cu toate condițiile ce trebuie să întrunească planurile.

Iată ce spunea patriarhul Miron Cristea în cuvântul de deschidere al ședinței de constituire a Congresului Național Bisericesc, din 4 februarie 1926, în legătură cu colectarea de fonduri pentru edificarea noii catedrale, citind, mai întâi, scrisoarea Regelui Ferdinand pentru *Biserica Neamului* și răspunsul pe care Sfântul Sinod l-a dat la această scrisoare în ședința sa solemnă din 10 mai 1920:

„...Nădejdea de îmbunătățire a valutei și de ieftenire a traiului au amânat inițierea colectei necesare și pregătirea planurilor de zidire. Dar cum o Catedrală măreață a Patriarhiei este, de o parte, o simțită necesitate, iar, de altă parte, și o cerință iminentă pentru demnitatea țării și a Bisericii, am crezut de bine venit momentul ca să începem pregătirile acum, o dată cu prima întrunire a Congresului Național Bisericesc. Urmăm prin aceasta pilda zilnică a poporului nostru, a țaranului nostru, care, de câte ori începe un lucru, dar mai ales când pentru prima dată împlântă plugul în brazdă, își face semnul crucii și zice: «Doamne-ajută!»

Așa și noi, fruntașii Bisericii și ai neamului, începând cu această sesiune congresionară o eră nouă de viață bisericească, e bine, creștinește și românește, ca să urmăm cu însuflețire îndemnul preainalt al Majestății Sale și să pornim cu ajutorul lui Dumnezeu chiar din prima întrunire a Congresului la înălțarea unei Biserici întregi.

Înaltul guvern, luând act de această preainaltă dorință, binecuvântată de Sfântul Sinod, a și votat un prim fond de 3 milioane lei pentru începerea preparativelor și a procurării planurilor pe cale de concurs.

Pentru înfăptuirea acestui măreț gând propunem:

1. Să se ia cu mulțumire act de hotărârea guvernului de a vota suma necesară începutului și de a completa sumele necesare continuării lucrărilor printr-o colectă generală;

2. Să se numească o comisie specială, care, în înțelegere cu înaltul guvern și cu toți factorii competenți, să lanseze, când va fi opinia publică pregătită și dispusă pentru jertfă, apelul pentru o colectă generală în toată țara, încât fiecare creștin și cetățean să aibă prilejul a contribui la înălțarea *Bisericii Neamului*, mult sau puțin, cât îi vor îngădui împrejurările.

Eu contribui de pe acum cu suma de 100.000 lei, pe care o voi solvi din cruțările ce mi le voi impune;

3. Să se instituie o comisie de specialiști pentru a pregăti caetul de sarcini cu toate condițiile ce trebuiesc să întrunească planurile, precum și pentru ca, în înțelegere cu Primăria Capitalei, să aleagă locul potrivit unde să așeze clădirea.

Dorind ca Dumnezeu să încoroneze cu succes această inițiativă, împărtășesc arhipăstorească binecuvântare tuturor celor ce vor contribui cu obolul lor și se vor osteni pentru ridicarea *Bisericii Neamului*”.

Primind propunerea patriarhului Miron, Congresul Național Bisericesc a hotărât următoarele:

„1. Fiind deja aprobată în prima ședință a Congresului propunerea ridicării unei catedrale monumentale a Patriarhiei, se ia act cu mulțumire de hotărârea Consiliului de Miniștri, prin care guvernul votează 3.000.000 lei în scopul preparativelor necesare și a facerii planurilor pentru această catedrală și promite a completa an de an cu suma necesară, sumele înscrise de la credincioșii din întreaga țară;

2. Consiliul Central să facă pașii de lipsă pentru a se lansa, în înțelegere cu înaltul guvern și cu toți factorii competenți, și când țara va fi liniștită și timpul oportun, un apel către toată țara pentru a contribui toți cu obolul în acest scop măreț;

Înainte de lansarea colectei generale, Consiliul Central să se consulte cu o comisie specială formată din: toți mitropoliții și arhiepiscopii țării, ministrul Cultelor, ministrul Finanțelor, primarul Capitalei, prefectul județului Ilfov, guvernatorul Băncii Naționale, delegatul Societății Naționale a Femeilor Ortodoxe;

3. Oferta Înalt Preasfințitului Patriarh Miron în scopul acesta, de o sută mii lei, se primește cu mulțumire, adăugându-se succesiv, cum va fi plătită, până la suma de 125.152 lei, deja adunată de Înalt Preasfinția Sa;

4. Consiliul intervine la Primăria Capitalei pentru a designa un loc potrivit pentru o asemenea monumentală lucrare;

5. Consiliul Central și Comisia specială va numi la timpul său o comisie de specialiști pentru a pregăti caietul de sarcini cu toate condițiile ce trebuie să le îndeplinească planurile”.

Așadar, primind propunerea patriarhului Miron, Congresul a îndatorat Consiliul Central Bisericesc, organul său executiv, ca, înainte de lansarea colectei generale, „când țara va fi liniștită și timpul oportun”, să se consulte cu o comisie specială formată din toți mitropoliții și arhiepiscopii, ministrul Cultelor al Finanțelor, primarul general al Capitalei, prefectul județului Ilfov, un reprezentant al Băncii Naționale și un delegat al Societății Naționale a Femeilor Ortodoxe. De asemenea, s-a mai hotărât să se intervină la Primăria Capitalei pentru a oferi un loc potrivit pentru asemenea zidire monumentală.

După cum era formulată hotărârea Congresului Național Bisericesc, începerea lucrării urma să se facă „la timpul oportun”, care, din nefericire, nu s-a ivit în anii următori, bântuși de mari lipsuri și privațiuni. De aceea, apelul pentru deschiderea colectei n-a mai fost lansat.

Cu toate acestea, în anul 1927, după moartea regelui Ferdinand, patriarhul Miron, acum Înalț Regent, s-a încumetat să treacă la fapte și a cerut în mod oficial Primăriei Capitalei să ofere un teren pentru noua catedrală.

Vestea a fost primită cu bucurie și interes în cercurile cele mai largi, arătând cât de mult era dorită și așteptată *Catedrala Mântuirii Neamului* de către populația Bucureștilor și chiar a întregii țări. Nimeni n-a contestat necesitatea edificării ei. Nu s-a obiectat nici măcar că țara trecea atunci prin vremuri grele, datorită mării crize economice care cuprinsese întreaga Europă. Toți au fost de acord ca această catedrală să fie ridicată cât mai curând și cât mai frumoasă, demnă de România întregită, nădăjduind că se vor putea strânge sumele necesare pentru zidirea ei.

Fixarea locului de amplasare a mărețului edificiu a stârnit, însă, o amplă dezbatere, care a durat doi ani. Prin articole în presă, intervenții radiofonice, studii și broșuri tipărite, memorii și scrisori adresate direct patriarhului Miron, arhitecți, ingineri, oameni de cultură, profesori universitari, jurnaliști, specialiști în probleme urbanism s-au întrecut în a face propuneri privind locul cel mai potrivit pentru noua catedrală.

Astfel, Octavian Goga, susținând amplasarea catedralei în Piața Ion C. Brătianu, pe terenul vechii Primării, din fața Universității, unde se află astăzi Teatrul Național și Hotelul Intercontinental, scria în ziarul „Universul” din 2 martie 1929:

„Văd că se pune în discuțiune chestiunea unei catedrale în București, care să simbolizeze Unirea și, în același timp, prin proporțiile ei monumentale, să întruchipeze în mod corespunzător ideea noastră religioasă.

Mă bucur că acest proiect, despre care a fost vorba în mai multe rânduri, se găsește în pragul realizării.

O mare catedrală, care să înfățișeze unitatea noastră sufletească și caracterul creștin al vieții de stat, e cel mai puternic mijloc de afirmare a legăturii noastre cu trecutul și a unei orientări normale pentru ziua de mâine.

Dacă începe realizarea acestui plan abia la zece ani de la Unire, cred că o amânare nu mai este posibilă și străduințele noastre ale tuturor trebuie să se împreuneze pentru a se găsi o soluție cât mai potrivită.

Constat că se pune problema locului unde trebuie zidită catedrala. Întrucât mă privește, părerea mea s-a fixat definitiv în această chestiune de-acum zece ani, când pentru întâia oară am avut ocazia s-o discut. Nu pot concepe așezarea bisericii decât în centrul orașului, ca un monument ridicat acolo unde pulsează mai viu viața, cu toate frământările ei multiple.

O catedrală nu e nicăieri un simbol de izolare, ci de dumnezeiască protejere a sufletului națiunii, în toate alergările lui. Așa e Domul din Milano sau cel din Florența, așa e biserica Nôtre Dame din Paris, catedrala din Torino sau Westminster Abbey de la Londra.

Fără a stăruii de astădată mai mult, mă declar în mod categoric pentru locul rezervat Palatului Primăriei, din fața Universității, în Piața Ion C. Brătianu. La nevoie, aș putea oricând să dau cele mai largi explicații acestui punct de vedere. Sunt convins, însă, că ideea își va face drum în mod firesc, printr-o unanimă recunoaștere și fără nici o controversă”.

Pentru terenul fostei Primării, din Piața Ion C. Brătianu, s-a pronunțat și arhitectul Mihail Urzică-Borzești, în ziarul „Dimineața”, din 27 februarie 1929:

„Comisiunea care se ocupă cu alegerea terenului pentru catedrală n-a luat încă o hotărâre definitivă. Unii dintre membri decalarându-se pentru terenul vechii Primării, din Piața Ion C. Brătianu, iar alții pentru terenul Pieței Bibescu.

În privința Pieței Bibescu s-ar putea face următoarele obiecțiuni: Înainte de toate, cartierul în care se găsește această piață nu este și nu va fi niciodată la nivelul importanței acestui mare așezământ religios. Apoi, dacă catedrala s-ar construi pe terenul Pieței Bibescu, am avea o îngrămădire de biserici, dintre cele mai importante, pe un spațiu prea restrâns.

Astfel, catedrala ar fi între Mitropolie și biserica Domnița Bălașa, fără a mai pomeni și alte biserici din apropiere.

În ce privește tradiția invocată, care ar impune să se ridice marea catedrală lângă Mitropolie, aceasta nu poate constitui un motiv plauzibil.

Față de inconvenientele arătate, cred că reiese în mod evident avantajele inconstetabile ale terenului din Piața Brătianu, care se impun atât prin poziția, cât și prin extensiunea și dispoziția sa.”

Așezarea catedralei în Piața Ion. C. Brătianu a fost sprijinită și de publicistul Mihail Mora, în ziarul „Universul” din 27 februarie 1929:

„Prima condiție a unei catedrale cu caracter de clădire proeminentă este să fie așezată în plin centrul orașului, pentru ca strălucirea ei să radieze egal în toate părțile, să domine, să fie în drumul tuturor. Așa sunt Domul din Milano, „Sfântul Ștefan” din Viena, „Sfântul Petru” din Roma și mai toate catedralele cu reputație mondială.

Singurele terenuri indicate pentru catedrală sunt acelea unde se găsesc Halele Centrale și unde a fost vechea Primărie.

În ce privește locul Halelor Centrale, nu se poate spune că terenul ar fi în inima orașului, pentru că mișcarea cea mare, mai ales a străinilor, nu-și are punctul culminant acolo.

De aceea, locul cel mai nimerit pentru catedrală este al fostei Primării. El nu este numai absolut central, dar are avantajul să fie mărginit, pe două laturi, de bulevardele Carol și Brătianu, arterele cele mai frumoase și mai de viitor, pe unde se va scurge circulația cea mare.

Oricine ar veni în capitală, oricine se va mișca cu câteva sute de metri în centrul ei, va da cu ochii de impunătorul și sfântul lăcaș și va putea să judece și măriția realizării și rădăcinile credinței.

Perspectiva, vecinătatea Universității, apropierea eternității, simbolul întrupat în statuia lui Mihai Viteazul și alte elemente materiale și spirituale vin să se adauge în sprijinul acestei preferințe.”

În dezacord cu cei care susțineau amplasamentul din fața Universității, Nicolae Iorga, în ziarul „Neamul Românesc”, din 26 februarie 1929, propunea înălțarea catedralei pe Dealul Mihai Vodă, în locul Arsenalului armatei:

„În legătură cu serbările din mai, e vorba să se înceapă lucrările pentru de mult amânata Catedrală din București.

Și oamenii grăbiți i-au și fixat locul: acolo unde trebuie să se ridice Primăria.

Autorii proiectului nu s-au gândit de-ajuns. Căci, în față cu acest loc se află Universitatea și oricine-și poate da seama de faptul că liniștea cursurilor și sunetul clopotului de la Catedrală nu se potivesc, cum nu se pot pune alături două clădiri care aduc, firește și poate în același moment, aglomerații.

Pentru catedrală se mai cere și puțința de a ieși la iveală, necesitatea de a se găsi în fundalul unei mari și frumoase artere de circulație, de a fi accesibilă din mai multe părți. Dar acolo nu e decât un colț oarecare de stradă și pe două părți se află case neexpropriabile.

Puneți catedrala undeva sus, în vază; puneți-o la loc larg, deschis, unde e Arsenalul, de exemplu, dar nu mai faceți greșeala de a îngropa sute de milioane la toate răspântiile”!

Amplasamentul de pe Dealul Arsenalului a fost recomandat și de arhitectul Petre Antonescu, în ziarul „Neamul Românesc”, din 27 februarie 1929:

„Plecând de la ideea că această catedrală va fi cel mai însemnat monument al țării, se înțelege de la sine că va trebui așezat pe unul din locurile cele mai proeminente ale orașului, pentru a putea fi văzut cât de mult și cât de departe și în așa fel încât să se impună cât mai bine vederii, fără a fi căutat.

Pentru așezarea monumentului pe o culme, am avea pilda clasică a acropolelor antice, iar în timpurile medii am cita Catedrala de la Praga, care, prin frumusețea ei, constituie punctul cel mai impresionant al acestui oraș. Din vremea noastră, aș da pildă biserica Sacre-Coeur din Paris, care a îmbogățit de curând capitala Franței cu o minune monumentală de un efect artistic uimitor.

De aceea, mai mult ca oricare monument al Capitalei, catedrala trebuie să fie ridicată pe pozițiunea cea mai deluroasă posibilă. Biserica Neamului trebuie să vegheze de la înălțime, ca o strajă divină, întreaga Capitală.

Din dealurile ce domină mai central Bucureștii, avem din fericire, foarte potrivit așezat pentru catedrală, tot platoul Arsenalului, întinși pe zeci de mii de metri pătrați, până aproape de inima Capitalei. Această așezare s-ar potrivi și cu nevoia urgentă de a se scoate Arsenalul din mijlocul orașului, pentru multiplele motive cunoscute de toată lumea.

Obiecțiunile ce s-au făcut despre greutatea unei orientări strict rituale a bisericii în acest punct, pot fi înlăturate printr-un studiu serios a accesului în biserică și amenajării dealului. Acest studiu ar mai putea fi înlesnit cu considerația că planul bisericii, putând fi conceput în formă de cruce greacă (cu brațe egale), se va putea obține ușor ca toate fațadele edificiului să fie deopotrivă de importante.

Dacă din cauze ce nu cred că ar putea fi valabile din punct de vedere artistic s-ar renunța la platoul Arsenalului, atunci trebuie să se aibă în vedere cealaltă condiție esențială: ridicarea clădirii în axa unei perspective cât de largi și cât de întinse.

Și pentru că s-a vorbit cu oarecare insistență și de locul vechii Primării, ne credem în drept a afirma, după cele arătate mai sus, că locul acesta nu satisface nici prima cerință precumpănitoare, de a se afla pe o înălțime și nici pe a doua, de a fi așezat în axa unei largi și întinse perspective. Monumentul cel mai mare și mai scump al neamului, în loc să domine cât mai mult orașul, ar sta aproape ascuns lângă răscrucea celor două bulevarde.”

Tot pentru Dealul Arsenalului a optat și inginerul V. I. Istrati (fratele fostului ministru Constantin I. Istrati), în broșura „Catedrala Neamului”, apărută la București, în 1929, în care, între altele, spune:

„Părerea mea a fost și o mențin și astăzi, că o asemenea catedrală trebuie așezată pe una din colinele ce se întind până aproape de centrul orașului, pentru ca să fie văzută cât de departe; să fie așezată astfel încât nu numai să domine cât mai mult orașul, dar să se bucure, în același timp, de o adevărată liniște sufletească.

Singurul loc propriu acestor catedrale este dealul Mihai Vodă, unde este astăzi instalat Arsenalul armatei, loc ce se află numai la două sute metri de podul de pe B-dul Schitul Măgureanu, ce trece pe lângă Liceul Lazăr, din Grădina Cișmigiu, deci, în apropiere de centrul Capitalei.”

Împărtășind ideea ridicării catedralei pe un loc înalt, arhitectul Cristofi Cerchez arăta în ziarul „Universul”, din 11 martie 1929, că amplasamentul nu poate fi altul decât colina din Parcul Carol:

„Nu mă voi ocupa de piesele ce vor compune viitoarea clădire și nici de stilul ei, care probabil va fi cel românesc...

Eu, un astfel de monument nu l-aș vedea în altă parte decât în Parcul Carol, cu acele imense grădini, cu acea imensă și adâncă esplanadă, cu acea splendidă perspectivă și anume pe locul unde se găsește astăzi Palatul Artelor, care nu sintetizează și nu simbolizează nimic. S-ar întrece cu mult perspectiva Vaticanului și a oricărei alte catedrale. Ar fi și un act de pietate față de Eroul Necunoscut, care în nici un caz nu poate aparține unui muzeu, fie el chiar militar. Eroul este simbolul mistic al însăși națiunii și el nu poate sta decât într-un loc de pietate.”

Un alt amplasament luat în discuție a fost Piața Romană, în favoarea căreia s-a pronunțat arhitectul I. Pomponiu, în ziarul „Dimineața”, din 27 februarie 1929:

„Azi, la ordinea zilei este alegerea locului pentru așezarea viitoarei catedrale a Capitalei. Din ziare am văzut că se dispută locurile: Piața Brătianu, Dealul Mitropoliei sau Dealul Arsenalului.

Locul liber din Piața Brătianu nu poate fi utilizat în acest scop, fiind destinat pentru Palatul Primăriei.

Dealul Mitropoliei este incontestabil cel mai bun loc de așezare a catedralei. Dar o crimă s-a înfăptuit și s-a construit acolo Palatul Camerei Deputaților, distrugându-se astfel pentru totdeauna cel mai bun loc de așezare pentru catedrală.

Dealul Arsenalului: a discuta crearea unui centru estetic acolo și a-l lega cu centrul orașului, asanând împrejurimile, pentru a crea atmosfera necesară catedralei, este mai complicat și mai dificil decât construirea unui oraș nou.

În București, însă, există un centru care îndeplinește toate condițiile pentru a se așeza acolo catedrala: Piața Romană.

Expropriind toată insula cuprinsă între Bulevardul Ion C. Brătianu, strada Romană, Calea Dorobanților și strada Atena, s-ar obține cel mai frumos și nimerit loc pentru așezarea catedralei, a Palatului patriarhal și altor dependințe. Când Piața Romană va deveni un punct perspectiv de atracție, prin înălțarea catedralei, instinctiv circulația se va dirija prin Bulevardul Colței până în centrul orașului.”

În sfârșit, așezarea catedralei în axa unei perspective ce s-ar deschide din Bulevardul Ion C. Brătianu și ar merge, în linie dreaptă, până la biserica Icoana, a fost sugerată de arhitectul I. Al. Davidescu, în ziarul „Dimineața”, din 27 februarie 1929:

„Chiar în 1927 susțineam, în esență, că amplasamentul viitoarei catedrale, ca și al oricărui monument mai important, trebuie stabilit în legătură cu un plan de sistematizare, că, pentru multe considerațiuni de urbanism, între care și aceea că centrul orașului trebuie descongestionat, este de dorit ca aceste clădiri importante, care determină afluxuri mari de circulație, să fie așezate de preferință pe o arteră inelară, încercuind centrul orașului pe un diametru ce circa doi kilometri.

Plecând de la acest punct de vedere, anunțam traseul cel mai natural al acestei artere inelare: Dealul Arsenalului, Schitul Măgureanu, Bulevardul Ion C. Brătianu până la actuala biserică Icoana, cu împrejurimile ei. Arătam cum acest amplasament apare ca cel mai favorabil din toate punctele de vedere: perspectivă, împrejurimi potrivite destinației...

Astăzi, curentul general pare a înclina către alte soluții, deși unele prezintă defecte sensibile.

Piața Bibescu-Vodă are marele avantaj de a fi așezată lângă Mitropolie. Are, însă, inconvenientul de a se afla într-un mediu pronunțat comercial.

Dealul Arsenalului este foarte atrăgător, grație reliefului solului, dar prezintă inconvenientul de a avea o rea orientare pentru o catedrală și în special nu permite crearea unei perspective de front.

Dealul Schitul Măgureanu este și el interesant ca relief, dar dezavantajat ca orientare și perspectivă.

Amplasamentul destinat Primăriei, deși are avantajul unei orientări favorabile, prezintă gravul inconvenient de a provoca o imensă aglomerație tocmai în locul cel mai congestionat al orașului și de a mări haosul de monumente (clădiri și statui), așezate fără nici un rost în spațiul mic dintre strada Academiei și Piața Rosetti.”

Pentru a studia aceste propuneri, patriarhul Miron a convocat în ziua de 19 februarie 1929, la Reședința patriarhală, o comisie de specialiști, formată din arhitecții Petre Antonescu, Roger Bolomey, State Ciortan și inginer G. Balș, cărora li s-a alăturat Aurel Vlad, ministrul Cultelor și Dem. Dobrescu, primarul general al Capitalei.

Trecând în revistă locurile propuse pentru amplasarea noii catedrale, comisia a constatat că ele atingeau cifra de 12 și, de la bun început, a respins 3 dintre ele, ca fiind total

necoresunzătoare și anume: Piața Romană, Dealul Schitul Măgureanu și Dealul Mitropoliei (latura dinspre strada Ienăchiță Văcărescu).

Luând, apoi, în discuție celelalte 9 propuneri rămase, comisia a renunțat la 6 dintre ele pentru lipsă de perspectivă sau pentru exproprierile mari pe care acestea le presupuneau și anume: Șoseaua Kiseleff, în apropiere de Piața Victoriei de azi; în Grădina Cișmigiu; spre Cotroceni, aproape de Facultatea de Medicină; în Parcul Carol; lângă Casa Vănilor (sau Vama Poștei), aflată pe atunci în spatele clădirii de astăzi a Primăriei Capitalei; în careul de clădiri din jurul bisericii Sfântul Gheorghe-Nou, propuse a fi demolate, împreună cu ctitoria lui Constantin Brâncoveanu.

În final, membrii Comisiei au reținut 3 propuneri de locuri considerate a fi potrivite pentru amplasarea noii catedrale, pe care le-au și vizitat, recomandându-le patriarhului Miron, spre a decide și anume: în unghiul format de B-dul I. C. Brătianu și B-dul Carol I, pe locul viran din fața Universității, unde fusese vechea Primărie a orașului și pe care se ridică astăzi Hotelul Intercontinental și clădirea Teatrului Național; la poalele Dealului Mitropoliei, în Piața Bibescu-Vodă și pe locul Halelor Centrale; pe Dealul Mihai Vodă, unde se afla atunci Arsenalul Armatei, ce urma să fie mutat în afara orașului.

Analizând cele trei propuneri recomandate de specialiști, patriarhul Miron a constatat că terenul fostei Primării de pe B-dul I. C. Brătianu era într-adevăr potrivit, fiind situat în punctul central al orașului, dar oferea un spațiu îngust, astfel că noua catedrală ar fi stat ascunsă privirilor într-un conglomerat de clădiri, alături de Universitate și de Spitalul Colțea, iar Dealul Mihai Vodă, un loc înalt și bun pentru catedrală, aflat și el în inima Capitalei, cerea trasări de străzi și blevarde, concomitent cu asanarea împrejurimilor sale, lucrare complicată și foarte costisitoare.

În această situație, atacat de presă și hărțuit de diverse persoane cu propuneri de amplasare dintre cele mai bizare, patriarhul Miron s-a oprit asupra locului de la poalele Dealului Mitropoliei, numit pe atunci Piața Bibescu-Vodă, care nu presupunea exproprieri, decât mutarea Halelor Centrale, obținându-se astfel peste 30.000 m.p., iar dacă se acoperea Dâmbovița în această porțiune, lucru relativ simplu de îndeplinit, se mai câștigau aproape 20.000 m.p., deci, o suprafață totală de 50.000 m.p., suficient de largă pentru o biserică monumentală și cu posibilități de acces dinspre mai multe artere ale orașului.

După alegerea locului pentru viitoarea catedrală, s-a procedat, conform datinei, la marcarea lui prin ridicarea unei troițe. La dorința patriarhului Miron, guvernul a admis, în ședința sa din 30 aprilie 1929, ca punerea troiței să se facă într-un cadru solemn, în ziua de sâmbătă, 11 mai, același an, cu prilejul festivităților organizate pentru sărbătorirea împlinirii a zece ani de la unirea Ardealului, Bucovinei și Basarabiei cu Patria-mamă. Serviciul religios, la care au participat principele Nicolae și Constantin Buzdugan, ca membri ai Regenței, apoi regina Maria, cu principesele Elena și Ileana, reprezentanții guvernului, ai armatei și mulțime de clerici și credincioși, a fost oficiat, începând de la ora 9,30, de episcopul Tit Simezea, vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor, iar patriarhul Miron Cristea, după ce a stropit troița și locul cu apă sfințită din râul Iordan, a rostit o frumoasă cuvântare.

Înfățișând motivele care au determinat alegerea Pieței Bibescu-Vodă pentru amplasarea Catedralei, patriarhul Miron Cristea spunea în cuvântarea rostită la 11 mai 1929, cu prilejul punerii pietrei fundamentale, publicată în revista „Apostolul”, nr. 10 din 15 mai 1929:

„O pioasă dorință mă îndeamnă în aceste clipe să vă arăt că ceea ce facem astăzi, la locul acesta, este primul pas întru îndeplinirea dorinței aceleia care, în fruntea țărișoarei sale, a întemeiat România întregită. Dorința lui trebuie să o considerăm drept o imperioasă poruncă, chiar și azi, când, reamintindu-ni-o, ea ne vine de departe, de dincolo de mormânt.

Și fiindcă cuvintele lui ne vor impresiona pe toți mult mai adânc și vor răsuna mult mai duios decât cele mai meșteșugite vorbe ale mele, să-mi îngăduiți a citi scrisoarea pe care marele dispărut a adresat-o Sfântului nostru Sinod la 10 mai 1920”.

După citirea scrisorii regelui Ferdinand, patriarhul Miron a spus:

„Sfântul Sinod a dat cu dragă voie binecuvântarea cerută de marele domnitor. Întru înfăptuirea augustei sale dorințe se cere, mai întâi, designarea unui loc potrivit după care să te orientezi la facerea planurilor.

Desigur, un loc ideal era un deal, o colină solidă, ca sol, după putință cu situație centrală, spre care în mod concentric să tindă, dacă nu mai multe, cel puțin două bulevarde largi, din capătul cărora privind, să vezi în zarea îndepărtată cum se ridică, dominând, o biserică măreață. O asemenea poziție azi nu se găsește în Capitală.

Trebuia, deci, să ne îndreptăm privirea asupra unui loc nu prea la periferia orașului, cu un diametru deja insuportabil, care să capete o lărgime cât mai mare, fără cheltuieli exagerate, în această vreme de scumpete.

Locul nostru îl găsim în preajma acestei cruci, acum sfințită de mine și cu apă din râul Iordan. Piața Bibescu-Vodă, prefăcută într-un parc, ne dă o suprafață de 30.000 mp, iar dacă se acoperă Dâmbovița, ceea ce are să urmeze, mărimea terenului liber crește la 50.000 mp., ceea ce, cu cheltuieli minimale, nu se poate obține în altă parte.

La aceasta se mai adaugă un alt factor important și pentru mine, ca ierarh suprem al Bisericii, mult hotărâtor. Este factorul tradițional. Strămoșii noștri, înainte cu veacuri, au destinat și au dat dealului Mitropoliei noastre, acum devenit dealul Patriarhiei, și locurilor din preajma lui, un caracter bisericesc creștin. Pe acest deal și în jurul lui, pe temeiul unui plan de sistematizare artistic conceput de arhitecți și tehnicieni pricepuți, urmașii mei în scaunul de patriarh, care vor avea fericirea să termine catedrala începută de mine, vor concentra și înstări cele isprăvite de mine, cu noi așezăminte, încât să se creeze aici o cetățuie a Ortodoxismului românesc, a Patriarhiei noastre, ale cărei instituțiuni să răspândească raze de lumină și de credință nu numai pentru fiii țării, ci și pentru întreg Orientul creștin, care e legat de noi prin aceeași credință, salvată pentru viitorime cu grele jertfe de mucenici.

Rămâne acum să rog pe Milostivul Dumnezeu ca să reverse asupra țării noastre darurile Sale cele bogate, ca din belșugul lor, nu numai înaltele stăpâniri, ci toți fiii milioanei de credincioși ai Bisericii să poatră contribui cât de puțin, fie și numai cu dinarul văduvei din Sfânta Evanghelie, pentru zidirea, terminarea și înzestrarea catedralei noi, ca astfel prin cărămida sa, sau prin firul de nisip al jertfei sale, fiecare credincios al Bisericii să se simtă sufletește legat de *Catedrala Mântuirii Neamului*, cum a botezat-o însuși regele Ferdinand.

Astfel, unitatea credinței strămoșești se va menține, se va întări și vom forma și pe viitor cea mai puternică forță sufletească, pe care cu drag o vom pune, ca și în trecut, la dispoziția țării și a neamului, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.”

Actul punerii pietrei fundamentale a *Catedralei Mântuirii Neamului* a fost primit cu viu interes în întreaga țară, știrea fiind anunțată și amplu comentată în presa vremii.

A doua zi după punerea pietrei fundamentale a noii catedrale, avocatul Vasile Goldiș, unul din fruntașii luptei naționale a românilor transilvăneni, expedia de la Arad, patriarhului Miron, următoarea telegramă:

„Vă felicit din suflet pentru sfânta cerbicie cu care susțineți locul singur potrivit *Catedralei Mântuirii Neamului*.

Intreg Dealul Mitropoliei trebuie prefăcut în cetatea puternică a Ortodoxiei. În centru, catedrala, stăpânitoare a Capitalei, înconjurată de Palatul patriarhal, Palatul congreselor și sinoadelor, apoi, Biblioteca și Muzeul Ortodoxiei, Palatul episcopilor și al oaspeților, Mausoleul patriarhilor.

Urcarea prin via sacră. Misctică măreție, executarea putând dura cincizeci ori una sută de ani, fiindcă trebuie clădit pentru etarnitate.”

Nu se mai știe astăzi unde a fost așezată această troiță în fosta Piață Bibescu Vodă. Se poate presupune că locul ales de patriarhul Miron era în partea stângă a dealului, către biserica Sfânta Ecaterina, într-un perimetru cu case rare, mici și vechi, ce urmau să fie demolate.

Prin alegerea și sfințirea locului noii catedrale se realizase, în sfârșit, un mic început, se făcuse ceva concret spre împlinirea acestei vechi dorințe a Bisericii și a țării, mereu amânată, an după an, vreme de aproape o jumătate de secol.

Din nefericire, demersul patriarhului Miron s-a oprit aici, căci o puternică criză economică a cuprins atunci țara, menținându-se și în anii următori, încât nu s-au putut strânge fondurile necesare începerii lucrărilor pregătitoare pentru viitoare catedrală și nici autoritățile statului n-au venit în ajutor.

Mai mult, în vara anului 1931, cu prilejul desfășurării în București, la Palatul Camerei Deputaților, a Congresului Uniunii Interparlamentare, pentru a face o primire cât mai frumoasă participanților de peste hotare, Primăria Capitalei a făcut unele lucrări de sistematizare în zona Pieței Bibescu Vodă. Astfel, s-a lărgit bulevardul cu 26 de metri față de vechea deschidere și s-a prelungit cu încă 200 metri până la clopotniță. Aleea care străbătea dealul prin mijloc, între două maluri, a fost înlocuită cu două căi de acces, despărțite printr-o peluză cu iarbă, cum este și astăzi. De asemenea, s-a înlăturat vechea împrejmuire de lemn și s-a instalat iluminatul electric. Totodată, pe latura de apus a dealului s-a trasat un drum nou, de 8 metri lățime, cu două trotuare înguste și pantă îndulcită. Pentru realizarea acestor lucrări s-a expropriat în partea dreaptă a dealului, spre Bulevardul Maria, o suprafață de circa 6.000 metri pătrați și s-au demolat ultimile chilii ale călugărilor din stânga clopotniței. N-a lipsit mult să fie dărâmată și clopotnița lui Brâncoveanu, pe motiv că împiedică perspectiva Palatului Camerei Deputaților și dă locului un aspect inestetic. Numai intervenția energetică a patriarhului Miron Cristea și avizul negativ al lui Nicolae Iorga, președintele Comisiunii Monumentelor Istorice, pe atunci și prim-ministru al Guvernului, au salvat clopotnița de la demolare. În schimb, a fost așezată în fața clopotniței, pe un soclu de marmură, copia în bronz a Lupoacei Capitoline, cu „*spatele*” spre altarul Catedralei, alăptând pe Romulus și Remus, dar la protestele călugărilor a fost coborâtă la poalele dealului, lângă crucea lui Brâncoveanu. Această statuie fusese adusă la București în 1906, de către Conte di San-Martino, primarul orașului Roma, pentru Expoziția jubiliară a celor 40 de ani de domnie ai regelui Carol I (1866-1906), organizată pe Câmpia Filaret, amenjat într-un parc frumos, numit de atunci Parcul Carol I. După închiderea expoziției, statuia Lupoacei Capitoline a fost instalată în parcul din fața bisericii Sfântul Gheorghe-Nou, de unde, în 1931, a fost așezată pe Dealul Patriarhiei, apoi, în 1956, la intervenția patriarhului Justinian (1948-1977), a fost mutată în Piața Confederației, pentru ca, în anii din urmă, să-și găsească locul potrivit în Piața Romană.

Toate acestea l-au determinat pe patriarhul Miron să amâne zidirea unei catedrale monumentale în București, vrednică de România întregită, și să-și concentreze eforturile spre restaurarea vechii ctitorii a lui Constantin Vodă Șerban de pe Dealul Mitropolei, pe care cele câteva veacuri de existență o deterioraseră rău de tot, atât la exterior, cât și în interior, lucrare de mare amploare, care s-a și executat între anii 1932-1935, cu o cheltuială de 5 milioane lei, adunați cu multe greutate în acele timpuri de mari lipsuri materiale.

În pisania zugrăvită pe peretele interior al pronaosului, deasupra cafasului, cum însuși patriarhul Miron a cerut să se scrie, se spune clar că biserica a fost restaurată „ca să mai poată sluji de catedrală a Patriarhiei Române până când împrejurările economice favorabile vor îngădui înfăptuirea ideii de a zidi o măreață biserică a *Mântuirii Neamului*, drept mulțumită Milostivului Dumnezeu pentru întregirea țării în hotarele sale firești”.

Dar necesitatea construirii unei catedrale în București prinsese rădăcini în conștiința opiniei publice, mai ales în mediile intelectuale și, din când în când, era susținută în presă

sau prin memorii adresate Patriarhiei, Ministerului Cultelor și chiar Palatului Regal. Un astfel de memoriu a fost înaintat Regelui Carol al II-lea, în 13 februarie 1935, de către N. C. Unteanu, fost director al Cancelariei Senatului până la 1 mai 1934, apoi pensionar, în care spune:

„In timpurile actuale, de desăvârșire a unor începuturi destul de grele, se impune ca o necesitate, atât pentru a comemora pe eroii căzuți în războiul de întregirea neamului, cât și unirea țărișoarelor surori, construcția unei catedrale mari în Capitala României.

Acum în urmă, vedem ridicându-se lăcașuri frumoase și monumente falnice, unele adevărate opere de artă. Oare, în mijlocul acestora, nu ar avea loc, ca o regină, un mare lăcaș al creștinilor ortodocși, adepții confesiunii dominante în stat, Catedrala Sfintei Patriarhii?

Dar toți se întrebă cu sfială, de la mic la mare, cu ce mijloace și de unde banii? Apoi, de unde oare au mijloace și bani adepții celorlalte confesiuni de-și zidesc edificii de rugăciune și comemorare, decât din obolul strâns între membrii lor.

Și noi, ortodocșii, trebuie să așteptăm să ne construiască această clădire monumentală statul, care în prezent este destul de împovărat?

După o statistică recentă, sunt aproape 13 milioane de ortodocși în România. Ce ar fi dacă ar da fiecare câte 10 lei într-un an? Care este românul creștin care nu ar putea da 10 lei în cursul unui an de zile? În primul an am realiza astfel un capital de circa 130 milioane lei, dacă nu și mai mult, dată fiind generozitatea creștinului înstărit, când este vorba de lăcașul lui de rugăciune.

Apoi, cu această sumă nu ar putea lua naștere un lăcaș monumental de închinare, care să facă fală Capitalei, Țării și mai ales religiunii noastre și generației de astăzi?

Se va putea zice și cu drept cuvânt: «E adevărat că fiecare creștin ar da cu toată inima un obol de zece lei într-un an de zile pentru un scop așa de înălțător, dar cum să se adune la un loc și de la toți».

Pentru aceasta nu trebuie lege adoptată de Senat și de Cameră. Este suficientă numai puțină bunăvoință, numai nițel simțământ religios, numai nițel suflu național din partea bunilor și înțelepților noștri Părinți și păstori sufletești. Și iată cum:

După dipozitiunile actualei legi de organizare și a regulamentului pentru punerea ei în aplicare, toți Preacucernicii preoți din țara întreagă au liste definitive cu enoriașii din comună. Cu toată ușurința ar putea, deci, aduna de la fiecare credincios și bun român, zece lei într-un an și, cu acte în regulă, să înainteze banii protopopiatelor, care, la rândul lor, îi vor îndruma sfințelor episcopii și acestea înaltei Patriarhii, spre consemnare la Casa de Depuneri și Consemnațiuni.

Încă din luna aprilie 1934 am avut onoarea a face această propunere IPS dr. Miron Cristea, patriarh și președinte al Sfântului Sinod, și după ce a fost adusă la cunoștința tuturor Preasfinților Prelați, s-a înaintat Consiliului Central Bisericesc, în studiul căruia se află și poate rămâne încă ani de zile, fără rezultat satisfăcător.

Gândesc că IPS Patriarh și Președinte al Sfântului Sinod, împreună cu marii și înțelepții noștri prelați, vor conveni ca unul singur și într-un glas și într-un simț înălțător și patriotic se vor grăbi la desăvârșirea acestei opere naționale și religioase, deja, destul de întârziată, după umila mea părere, dar, lipsește ceva, lipsește gestul Majestății Voastre.

De la restaurație și până în prezent toate înfăptuirile operelor sănătoase și trainice în țara noastră s-au realizat numai din inițiativa și îndemnul Majestății Voastre.

Cu genunchii plecați și din adâncul umilului meu suflet, rog pe Majestatea Voastră să binevoiască a lega numele marelui Rege Carol al II-lea al României și de această înălțătoare operă, așa de întârziată.

Fapta izvorâtă din îndemnul Majestății Voastre va rămâne nepieritoare, iar chipul Majestății Voastre sculptat în zidurile falnicului lăcaș va trăi de-a lungul veacurilor.

Cer iertare că am îndrăznit să fac această rugămintă și rog pe Majestatea Voastră să primească prinos, nețârmuritul devotament al preasupusului și preaplecaturii servitor, fost ostaș în războaiele 1913 și 1916-1918”.

Acest memoriu, ca și altele, a fost adus la cunoștința ierarhilor Bisericii, prin Ministerul Cultelor, dar intervenind acum alte priorități în strădaniile Patriarhiei, ca de pildă, construirea Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordan, care au cerut și ele fonduri însemnate, adunate prin contribuția credincioșilor, proiectul *Catedralei Mântuirii Neamului* a fost amânat pentru vremuri mai bune, iar patriarhul Miron a murit, la 6 martie 1939, cu acest vis neîmplinit, lăsându-l moștenire urmașilor.

Readucerea în actualitate a proiectului catedralei în timpul patriarhului Nicodim

Vremurile mai bune pentru țară n-au venit, însă, căci la 1 septembrie 1939 a izbucnit cel de-al doilea război mondial, prinzând în vârtoarea lui și România, cărei i-au fost răpite Basarabia, Bucovina, Ținutul Herța (prin Ultimatumul sovietic din 22 iunie 1940), Ardealul de Nord (în urma Dictatului de la Viena din 30 august 1940) și Cadrilaterul (cedat Bulgariei prin acordul de la Craiova, din 7 septembrie 1940). La 4 septembrie 1940, Regele carol al II-lea aduce în fruntea Consiliului de Miniștri pe generalul Ion Antonescu, iar la 6 septembrie, același an, sub presiunea evenimentelor interne și externe, renunță la tron în favoarea fiului său Mihai.

Dar chiar și în aceste împrejurări neprielnice pentru țară, proiectul construirii unei Catedrale în București a făcut obiectul unor memorii adresate conducerii statului, cerându-se readucerea lui în actualitate.

Astfel, la 7 septembrie 1940, fostul mitropolit al Bucovinei, Visarion Puiu, a înaintat un asemenea memoriu generalului Ion Antonescu, în care sugerea, în acele zile, când țara era era micșorată, „să se ia măsuri radicale pentru reorganizarea tuturor instituțiilor sale și a întregului buget anual, începându-se de sus, cu bugetul Curții Regale, spre a se pune capăt tuturor risipelor de bani ce se făceau de fostul rege și familia sa. Iar cu economiile se ce vor realiza din bugetul Curții pe restul anului în curs, noul Rege Mihai să facă un gest de mare răsunet, ca de exemplu, să constituie un prim fond pentru începerea viitoarei catedrale din București, de care tatăl său nu voia să audă, temându-se de francmasoni, deși era printre șefii acelora”.

De asemenea, la 16 ianuarie 1941, profesorul Maximilian Calomfirescu, într-un memoriu către generalul Ion Antonescu, spunea despre necesitatea catedralei în București:

„Ați dat la iveală abuzuri și lipsuri; recunoașteți atâtea întârzieri în numeroase instituții, provenite din lipsa de corectitudine și destoinicie administrativă a fostelor regimuri politice, ce au cârmuit țara aceasta atâtea decenii și care de mult puteau fi îndreptate; ne dați mângâiere și făgăduințe repetate că îndreptările convenite vor veni, pe rând și în curând.

Să nu se scape din vedere, însă, că alături de aceste lucruri necesare, dar care fac de multe ori străduințele conducătorilor trecătoare, «ca o apă ce intră în nisip fără a lăsa urme durabile», sunt și altele de necesitate seculară, ce dau amploare muncii prinsă în freamătul nevoilor comune zilnice ale țării.

Dintre acestea, îngăduiți-mi a vă aminti lipsa unuia dintre cele mai însemnate edificii din Capitala țării noastre. Ne lipsește acel edificiu monumental, pe care străbunii noștri nu l-au înfăptuit din cauza nestatorniciei vremurilor trecute, iar generația României de ieri, cu suflet pustiu de credință religioasă și de preocupări de fapte ce trec peste veacuri, încă nici nu l-a început decât prin promisiuni. Acel edificiu, care, prin buchetul de arte ce întrunește, ar fi o podoabă pentru Capitală și pe care îl înțelege toată populația țării, nu numai câțiva orășeni și anume, Catedrala convenită Dumnezeului străbunilor noștri și al întreg neamului nostru românesc de azi și din viitor.

La o întrebare pusă acum douăzeci de ani în ziarul „Dacia” al intelectualilor Al. Vlahuță și Al. Brătescu-Voinești, care ar fi cel mai corespunzător monument al clipelor reîntregirii neamului nostru de după războiul din 1918, răspunsurile s-au divizat în două: unii fiind pentru un arc de triumf, care s-a și făcut la șosea și se vede singuratic, rece și trist pentru privitori, ca o poartă uriașă de altădată, fără a grăi nimic mulțimii poporului; iar alții pentru o măreață catedrală, care nu s-a făcut din cauza francmasonilor din guverne și din conducerea Capitalei.

La cererile repetate ale câtorva ierarhi bisericești, unele de mântuială, precum a fost cea a patriarhului Miron, regele Ferdinand, care în scris a răspuns de ochii lumii, făgăduind, verbal spunea că atâta vreme cât va domni el aceasta nu se poate face, iar regele Carol al II-lea răspundea, că «nici tata, nici eu nu putem începe acest lucru», temându-se de francmasoni. Dar sufletul credincios al poporului nostru cere mereu acest edificiu, precum îl cere și împodobirea Capitalei, care, oricâte alte palate ar avea, decât o catedrală monumentală nimic nu i-ar desăvârși caracterizarea, precum se vede în toate orașele mari din lumea creștină.

Mijloace pentru asemenea lucru au fost și sunt.

De se strângea benevol în asemenea scop numai câte un leu de locuitor, s-ar fi avut anual circa 15 milioane lei, iar în douăzeci de ani s-ar fi strând 300 milioane lei, cu care sumă orice arhitect străin ne putea ridica asemenea monument național, cei din țară neavând pregătirea și destoinicia necesară unui lucru atât de superior. Dar gândiți-vă câte miliarde s-au risipit în toată această vreme, fără să rămână realizat ceva de folos obștesc pentru acest popor și generațiile sale viitoare, pe când o catedrală a fi vorbit lumii și urmașilor noștri, peste veacuri, de valoarea noastră etnică într-o frumoasă măsură.

Marcați, deci, îndreptările dorite de noul regim politic ce reprezentați prin începerea cât mai curând a viitoarei catedrale în București, oraș lipsit de biserici monumentale, și veți vedea ce răsunet va avea hotărârea aceasta în toată lumea românească. Planurile i se pot face prin concurs, publicat arhitecților din țară și străinătate în cursul iernii acesteia, iar temelia i s-ar putea începe în vara viitoare, pe cel mai potrivit teren din centrul Bucureștilor, cum e cel situat la intersecția a două mari bulevarde, peste drum de Universitate, pretins a fi al viitoarei Primării, celelalte edificii mari dorite acestui oraș putând fi construite în oricare alte puncte mai însemnate din Capitală”.

Memoriul acesta a fost îndreptat, prin Ministerul Cultelor, către Sfântul Sinod, care, în ședința sa din 6 iunie 1941, luând act de propunerea de a se face apel la credincioși, a hotărât ca „ridicarea unei catedrale în București să se reia în discuție în vremuri mai bune, când lumea va fi înclinată să-și dea obolul pentru clădirea unui asemenea sfânt lăcaș”. Desigur, hotărârea sinodală era justificată, pentru că vremurile de război, care îndreptase eforturile tuturor spre refacerea integrității teritoriale a țării, ruptă, cum se știe, de vecinii hărpăreți și acaparatori, nu erau prielnice pentru colecte în scopuri edilitare.

Proiectul catedralei a mai revenit în preocupările autorităților statului la 13 mai 1943, când mareșalul Ion Antonescu a solicitat Patriarhiei ca, de comun acord cu Ministerul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, să stabilească modul cum se va construi viitoarea catedrală, pe locul pe care se găsea atunci Arsenalul armatei. Răspunzând solicitării, patriarhul Nicodim, împreună cu ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor s-au deplasat pe Dealul Arsenalului, în ziua de 18 iunie 1943, pentru a vedea situația la fața locului. Vizita a rămas fără urmări concrete, evoluția evenimentelor interne și externe ducând la abandonarea proiectului construirii unei Catedrale în București.

Prigonirea credinței și a Bisericii în anii ateismului

În deceniile întunecate ale ateismului de după cel de-al doilea război mondial, când mii de preoți și călugări au fost arestați, judecați și condamnați la ani grei de închisoare, de unde mulți nu s-au mai întors, *Catedrala Mântuirii Neamului* a devenit un subiect închis, iar aplicarea unui plan nesăbuit de sistematizare urbană în București a dus la distrugerea unor monumente vechi, între care și unele biserici și mănăstiri, grăitoare pentru trecutul nostru național.

Astfel, în perioada 1968-1987 au fost demolate următoarele biserici și mănăstiri: Crângași (1968), Albă-Postăvari (1984), Sf. Nicolae-Jitniță (1986), Mănăstirea Cotroceni (1984), reconstruită după anul 2004, Ieni (1977), Sf. Vineri-Hereasca (1987), Sf. Nicolae-Sârbi (1985), Olteni (1987), Mănăstirea Văcărești (1986), Bradu-Staicu (1987), Sf. Spiridon-Vechi (1987), reconstruită în 1992, Mănăstirea Pantelimon (1986), Spirea Veche (1984), Izvorul Tămăduirii (1984), Sf. Treime-Crucea de Piatră (1987), Capela Sf. Mina (1985), Gherghiceanu (1984), Doamna Oltea (1986), reconstruită în anul 2000. Totodată, alte biserici și mănăstiri au fost dislocate de pe vatra lor și mutate pe un alt aliniament, după cum urmează: Schitul Maicilor (1982), Mihai Vodă (1984), Sf. Ilie-Rahova (1984), Olari (1986), Sf. Ionică-Piață (1986), Sf. Ștefan-Cuibul cu Barză (1988), Sf. Gheorghe-Capra (1985).

Între anii 1985-1987, ctitoria lui Constantin Vodă Șerban de pe Dealul Mitropoliei, pentru a treia oară în existența ei seculară, a fost amenințată cu demolarea, ca și Reședința patriarhală, spre a face loc unui monument consacrat „Victoriei Socialismului în România”. Potrivit proiectului, clopotnița urma să fie mutată spre biserică, lăsând locul liber pentru acest monument, biserică să devină muzeu, iar reședința patriarhală să fie strămutată la mănăstirea Văcărești, restaurată și transformată în Centru patriarhal.

Cu mari eforturi, vredniciei de pomenire patriarhii Iustin (1977-1986) și Teoctist (1986-2007) au reușit să îndepărteze primejdia și să salveze aceste edificii bisericesti, arătând mai marilor zilei că prin aceasta se lovește în vechea tradiție, aproape legendară, a Dealului Mitropoliei, martor al trecutului nostru zbuciumat, care ne reamintește atât de sugestiv de măreția vremurilor de altădată, că acest deal trebuie să ne fie sfânt și scump, pentru că el ne leagă prin firul istoriei de înțaiși, iar ruperea acestui fir poate avea urmări grave în sufletul poporului, făcându-l să se simtă străin în propria lui țară

Reluarea proiectului catedralei de către Patriarhul Teoctist

După evenimentele din decembrie 1989, proiectul construirii Catedralei Patriarhiei a prins din nou viață, după o tăcere de 45 de ani, aducându-se în sprijinul ei argumente noi, pe lângă cele formulate anterior: cinstirea înaintașilor care s-au jertfit pentru credința și unitatea neamului, dar și a eroilor care și-au dat viața în decembrie 1989 pentru eliberarea țării de dictatură și ateism, precum și a celor care au suferit teroarea fără precedent în închisorile și lagărele comuniste.

Reluată cu tot mai multă vigoare de mass-media și circulând intens în cercurile largi ale societății, această idee a mișcat inimile tuturor românilor dreptmăritori creștini din toate colțurile țării, indiferent de răspunderile pe care le aveau, ca o îndatorire sfântă pentru cinstirea memoriei înaintașilor și ca simbol văzut al unității noastre de credință și de neam, al libertății și demnității noastre românești. Încât s-a reaprins candela dorinței patriarhului Miron Cristea, inițiatorul edificării Catedralei Patriarhiei, a *Cetadralei Mântuirii Neamului*, care să fie închinată triumfului luptei și aspirațiilor seculare ale poporului nostru pentru independență și reîntregirea neamului, pentru libertate, credința creștin ortodoxă și abolirea pentru totdeauna a comunismului în România, să simbolizeze, deci, mântuirea neamului românesc.

Încă din ianuarie 1990, Patriarhia Română a organizat o primă și largă consultare cu personalități din domeniile culturii, artei, istoriei, arhitecturii, spre a formula o temă de

proiectare pentru viitoarea catedrală, despre care s-a spus că trebuie să fie cea dintâi podoabă a țării, atât din punct de vedere monumental, cât și al destinației sale pentru nevoile cultului și pentru ceremoniile religioase și cu caracter național. Totodată, s-a inițiat și o corespondență cu autoritățile de stat centrale și locale în acest scop, subliniindu-se faptul că zidirea noii catedrale este, în primul rând, o preocupare a Bisericii Ortodoxe Române. Dat fiind, însă, simbolismul și destinația sa, cu toate multiplele sale funcțiuni, sub aspect religios și național românesc, s-a precizat că ea trebuie să fie opera întregului popor român dreptcredincios, a tuturor acelora care poartă de grijă destinului acestei țări.

Necesitatea unei Catedrale a Patriarhiei

După cum se cunoaște, Biserica Autocefală Ortodoxă Română, deși ridicată la treapta de Patriarhie în anul 1925, nu are nici până astăzi o catedrală patriarhală, cum au toate celelalte Biserici Ortodoxe, ca simbol al unității și autorității sale bisericești și expresie a prestigiului de care ea se bucură în Ortodoxie și în lumea creștină. Orice Biserică Ortodoxă își afirmă și în acest mod personalitatea sa. Patriarhiile slave și grecești au și făcut-o deja, având catedrale impunătoare. Biserica Ortodoxă Română este o Biserică dintre cele mai mari în rândurile Bisericilor Ortodoxe, și are nevoie de o catedrală în București pe măsura prestigiului de care ea se bucură în Ortodoxie și în lumea creștină.

De altfel, toate marile orașe ale lumii au câte o catedrală, câte o biserică dominantă. Avem și la noi în țară catedrale mari și frumoase, la Iași, Cluj, Timișoara, Arad, la Constanța, Sibiu, Râmnicu Vâlcea, Târgoviște, cele mai multe fiind edificii emblematice pentru orașele respective. Și Bucureștiul trebuie să aibă o catedrală, o biserică reprezentativă. Și dacă Patriarhia nu are o catedrală, nu are nici Capitala o asemenea emblemă. Căci biserica cu hramul Sfinții Impărați Constantin și Elena de pe Dealul Patriarhiei, folosită drept catedrală, nu este a Patriarhiei, ci a Arhiepiscopiei Bucureștilor sau a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, și a devenit de mult neîncăpătoare.

Rolul și funcțiile Catedralei

Catedrala este biserica unde slujește episcopul, arhiepiscopul, mitropolitul sau patriarhul, și ea reprezintă simbolul unității și autorității bisericești.

Catedrala Patriarhiei, în viața și tradiția Bisericii, îndeplinește un întreg rol: liturgic, istoric, cultural.

Pentru cerințele funcției liturgice, catedrala trebuie să fie amplasată în apropierea Centrului patriarhal, deoarece la marile sărbători și aniversări bisericești se organizează procesiuni religioase, care pornesc de la Centrul patriarhal și se opresc la catedrală.

Din considerente de ordin istoric și liturgic, în același timp, catedrala trebuie să fie strâns legată de cultul eroilor, care este simbolul jertfelor românești și al legăturilor cu trecutul nostru istoric. De altfel, cultul sfinților Bisericii se află în strânsă legătură cu cultul eroilor neamului. O tradiție veche așeza mormintele eroilor în jurul bisericilor, iar pe mormintele sfinților și ale martirilor s-au înălțat primele biserici.

Tot pentru motive de ordin liturgic, catedrala trebuie să aibă o capacitate corespunzătoare pentru a fi funcțională și din punct de vedere practic, când se oficiază slujbe în sobor și cu participare numeroasă a credincioșilor, îndeosebi la marile sărbători și aniversări bisericești, și la conferințele și întrunirile interortodoxe și intercreștine.

Pentru rațiuni de natură cultural-istorică, catedrala, spre deosebire de bisericile parohiale, trebuie să fie monumentală, să exprime demnitatea Bisericii și a neamului românesc. De altfel, avem astăzi peste tot în țară biserici parohiale adevărate catedrale. Și catedrala Patriarhiei trebuie să aibă o anumită monumentalitate. Altminteri, n-ar fi catedrală!

Iar ca stil, ea trebuie să reprezinte tradiția noastră românească, adaptată cerințelor contemporane de participare a credincioșilor la serviciile divine, întrucât Biserica are menirea de a fi nu numai păstrătoarea credinței ortodoxe, ci și a artei autohtone.

Totodată, catedrala trebuie să fie amplasată pe o colină, pe un loc înalt, pe un platou, departe de agitația activităților comerciale și de zgomotul străzii, într-un mediu ambiant elevat, propriu slujbelor religioase, care au nevoie de liniște pentru a se putea desfășura în condiții corespunzătoare.

Stabilirea locului de amplasare a noii Catedrale

Demersurile Patriarhiei pentru fixarea locului și începerea lucrărilor de construcție a Catedralei au fost îmbunătățite continuu, pe parcursul anilor, cu contribuția nemijlocită a specialiștilor în arhitectură și urbanism.

Astfel, în 26 ianuarie 1990, Consiliul Național Bisericesc, în consens cu dorințele credincioșilor, a adresat Secretariatului de Stat pentru Culte și Primăriei Capitalei rugămintea de a stabili un loc potrivit în București pentru viitoarea catedrală, sugerând, totodată, după analizarea mai multor variante de amplasament posibile, că ea ar putea fi așezată pe fundațiile deja existente ale așa-numitului „Centru Național Cântarea României” din Piața Unirii, în imediata vecinătate a clădirii Bibliotecii Naționale, aflată în construcție. Această locație, cu orientarea Est-Vest, necesară unui astfel de edificiu de cult, aflându-se în centrul Capitalei, era potrivit ca amplasament pentru catedrală.

A urmat o perioadă de discuții, corespondențe, luări de poziție, puncte de vedere și chiar polemici în legătură cu amplasamentul, dar și asupra modului cum se va concretiza proiectul: concurs, participanți, stil, compoziție etc.

În acest context, Institutul de proiectare „Proiect” București, la solicitarea Direcției de Urbanism, Arhitectură și Amenajarea Teritoriului a Municipiului București, a întocmit un studiu de amplasament pentru catedrală în mai multe variante, pe baza temei de proiectare primite de la Arhiepiscopia Bucureștilor. Lucrarea nu s-a finalizat.

Incepând din 1992, Sinodul Permanent și Consiliul Național Bisericesc au reluat cu mai multă stăruință preocupările pentru construirea Catedralei Patriarhiei, inițiind numeroase consfătuiri și întruniri cu specialiști și oameni de cultură și artă, care au împărtășit și susținut realizarea acestui proiect. S-a apreciat că este bine să se păstreze denumirea de *Catedrala Mântuirii Neamului*, pe care i-a atribuit-o patriarhul Miron Cristea și înaintașii noștri, spre a cinsti după cuviință pe vitejii și eroii care s-au jertfit pentru credință, libertatea și unitatea neamului românesc.

În februarie 1995, cu prilejul festivităților dedicate aniversării Autocefaliei Bisericii noastre și înființării Patriarhiei Române, vrednicul de pomenire patriarhul Teoctist a îndreptat un apel către conducătorii țării, către cler și credincioși ca să îmbrățișeze ideea construirii catedralei. Apelul a fost întâmpinat cu bucurie creștinească de întreaga suflare ortodoxă românească, mărturie stând numeroasele memorii și scrisori de sprijinire a acestei inițiative.

În ziua de 10 mai 1995, Consiliul Național Bisericesc și-a exprimat dorința ca amplasamentul viitoarei catedrale să fie în Parcul Carol, urmând ca aceasta să aibă hramul „Înălțarea Domnului”, apoi, în 18 septembrie, același an, la Reședința patriarhală, în prezența patriarhului Teoctist, s-a întrunit Comisia patriarhală pentru construirea catedralei, formată din ierarhi ai Sfântului Sinod și personalități ale vieții cultural-artistice, care a optat pentru amplasamentul din Parcul Carol, pe fostul teren al Mitropoliei, lângă Mormântul Eroului Necunoscut, cum a dorit și patriarhul Miron Cristea și generația sa, și a stabilit cadrul general de acțiune pentru începerea lucrărilor de organizare, hotărând să se intervină la forurile de stat ca să aprobe acest proiect și să-l susțină financiar în faza de pregătire.

Ca urmare, în 17 ianuarie 1996, Patriarhia a solicitat autorităților statului, pe de o parte, să aprobe în Parcul Carol suprafața de teren necesară construirii viitoarei catedrale, cu dependențele aferente – locuințe pentru slujitori, muzeu, bibliotecă, săli de conferințe și diverse anexe – și cu zona de protecție corespunzătoare, ce va rămâne publică, iar pe de altă parte, să sprijine financiar realizarea studiilor de amplasament și a documentației preliminare, de către specialiști cu reputație, spre a putea începe lucrările pregătitoare.

Tratând cu atenția cuvenită acest demers, în 13 februarie 1996, forurile conducătoare ale țării au făcut cunoscut că îmbrățișează acest proiect și, prin hotărârea de guvern nr. 121 din 26 februarie 1996, publicată în Monitorul Oficial nr. 48 din 6 martie 1996, s-au alocat sumele necesare pentru acoperirea cheltuielilor cerute de elaborarea documentației preliminare. Totodată, prin hotărârea de guvern 795 din 12 septembrie 1996, la solicitarea forurilor centrale bisericești, s-a stabilit constituirea unei Comisii naționale pentru construirea Catedralei Mântuirii Neamului, formată din membri ai Sfântului Sinod și reprezentanți ai ministerelor de resort implicate direct în realizarea acestei lucrări de importanță majoră bisericească și națională. De asemenea, prin aceeași hotărâre de guvern, s-au stabilit atribuțiunile acestei comisii, constând din: definitivarea temei de proiectare; analiza documentelor de urbanism; întocmirea calendarului privind acțiunile, etapele, avizele și aprobările legale, evaluarea volumului de investiții, etapele de realizare și prezentarea soluțiilor de finanțare; organizarea concursului național de arhitectură și validarea rezultatelor acestuia.

În cursul anilor 1997 și 1998, Patriarhia Română, prin organele sale competente, a intervenit din nou și în repetate rânduri la autoritățile statului și la Primăria Capitalei pentru obținerea terenului din Parcul Carol. Concomitent s-a realizat și o machetă a viitoarei catedrale în amplasamentul de pe platoul central al acestui parc, constatându-se că prezența sfintei biserici, de formă tradițională și dimensiuni armonioase, în ambianța Mormântului Eroului Necunoscut, întregeste și desăvârșește frumusețea Parcului Carol.

În ziua de 12 iunie 1997, la Patriarhia Română, s-a întrunit Comisia pentru construirea catedralei care a luat în discuție necesitatea urgentării formalităților pentru stabilirea locului de amplasare, capacitatea sfântului lăcaș, stilul arhitectonic. În urma discuțiilor și argumentelor prezentate. Comisia a apreciat, în privința amplasamentului, să fie solicitat Parcul Carol și anume, zona terasată ce domină Mormântul Eroului Necunoscut, în suprafață de 4,5 ha, care să fie atribuită gratuit de Primăria Capitalei, considerându-se a fi cea mai indicată pentru acest scop, pentru următoarele motive:

1. Este cel mai apropiat loc de vechea Catedrală și de Reședința patriarhală, care rămâne vatra seculară a Patriarhiei Române, de unde se pot organiza procesiuni la marile sărbători și întruniri creștine și la împrejurări speciale, înlesnindu-se astfel funcția liturgică;

2. Parcul Carol este un spațiu hărăzit pentru un asemenea amplasament, răpunzând rânduieților bisericești care prevăd ca sfintele lăcașuri să fie așezate la loc curat, liniștit și elevat, iar dacă posibilitățile de relief permit, să fie ridicate pe un platou înalt. În Parcul Carol s-ar constitui astfel un reprezentativ ansamblu monumental, apropiat de Centrul Patriarhal, care nu numai că n-ar știrbi cu nimic frumusețea peisajului, dar i-ar întregi valoarea, înnobilând-o și desăvârșind-o.

3. Faptul că înaintașii noștri au ales Parcul Carol ca loc de așezare a Eroului Necunoscut, ne îndatorează ca acest sfânt mormânt să fie străjuit de biserica Mântuirii Neamului, care va fi această catedrală. Și e bine să se știe că, din punct de vedere teologic și religios, omul nu se mântuiește singur, ci neamul este contextul mântuirii sale, context cu care el este și rămâne solidar. Și neamul se mântuiește prin jertfa fiilor săi, iar simbolul acestei jertfe, la noi, este flacăra de pe Mormântul Eroului Necunoscut. Impreună, deci, Catedrala Mântuirii Neamului și Mormântul Eroului Necunoscut întruchipează în mod desăvârșit cinstirea, evlavia și mântuirea întregii seminții românești. În felul acesta, și

cinstirea eroilor neamului se împlinește după toate rânduielile bisericești și naționale, prin Sfânta Liturghie și pomenirile de peste an. Primul hram al acestei catedrale este *Înălțarea Domnului*, care, potrivit tradiției noastre bisericești, este Ziua eroilor – sărbătoare națională, iar al doilea hram este *Sfântul Andrei*, Apostolul românilor.

4. La motivele de mai sus se adăugă și faptul că terenul pe care s-a amenajat Parcul Carol, la începutul secolului trecut, a aparținut Mitropoliei Țării Românești încă de la mijlocul veacului al XVII-lea, când reședința acesteia s-a mutat oficial și definitiv de la Târgoviște la București, făcând parte din vatra ei istorică. De acest teren s-a îngrijit îndeosebi mitropolitul Filaret al II-lea (1792-1793), care a clădit acolo o fântână cu un splendid foișor, rămânându-i până astăzi numele în toponomia locului: Dealul și Lacul Filaret. Iar urmașul său, mitropolitul Dositei Filitti (1793-1812), a înfrumusețat Grădina Filaret cu arbori și alei, a asanat lacul și a mărit foișorul, adăugându-i un etaj, și a făcut acolo un vestit loc de odihnă pentru bucureșteni. Acest teren a fost însușit de Primărie, prin aplicarea forțată a legii de secularizare a averilor mănăstirești, din decembrie 1863. ¹

În acest context, s-a afirmat că trecerea gratuită a unei suprafețe din 4,5 ha din acest parc, în proprietatea Patriarhiei, pentru construirea catedralei, ar fi considerată și ca o restituire făcută Bisericii pentru terenurile care i s-au luat de către stat.

Cu privire la capacitatea sfântului lăcaș, s-a apreciat că acesta trebuie să corespundă cerințelor de participare a numeroșilor credincioși din țară și străinătate la slujbele bisericești și ceremoniile naționale.

Abordându-se și problema stilului arhitectonic, de care trebuie să țină seama proiectanții, s-a considerat că acesta trebuie să fie cel românesc, întucât Biserica are menirea să fie nu numai păstrătoarea credinței ortodoxe, ci și a artei românești.

Ca o încurajare și întărire în împlinirea acestui gând, Cardinalul Silvano Piovanelli, Arhiepiscopul Florenței, cu ocazia vizitei făcută Bisericii Ortodoxe Române, în zilele de 17-19 octombrie 1997, a dăruit patriarhului Teoctist, pentru viitoarea Catedrală patriarhală, un relicvar cu părțile din moaștele Sfântului Ioan Gură de Aur, care se păstrează în prezent în biserica Sfânta Ecaterina, paraclisul Facultății de Teologie din București.

Campania electorală pentru alegerile parlamentare din toamna aceluiași an a întârziat, însă, adoptarea unei hotărâri în privința terenului solicitat în Parcul Carol, iar schimbarea de guvern a blocat acest demers, încât a trebuit să fie reluat de la capăt.

Prima locație

Intervențiile Patriarhiei pentru terenul din Parcul Carol, în care scop s-a întocmit o schiță de plan a zonei și un studiu geotehnic informativ de către un colectiv de specialiști, n-au avut, însă, rezultatul dorit, căci autoritățile au răspuns, în decembrie 1998, cu propunerea unei alte variante de amplasament a viitoarei catedrale, și anume, în parcul din Piața Unirii, de la poalele Dealului Patriarhiei.

Constatând că toate demersurile făcute din 1992 încolo pentru Parcul Carol au rămas zadarnice, Patriarhia a acceptat terenul din Piața Unirii, în suprafață de 2 ha, primit prin Hotărârea Guvernului nr. 38 din 25 ianuarie 1999, publicată în Monitorul Oficial nr. 31 din 27 ianuarie 1999. Prin aceeași hotărâre de guvern s-a alocat și o sumă pentru elaborarea studiilor de specialitate și a planului de urbanism pentru Piața Unirii, în vederea construirii Catedralei patriarhale.

La solicitarea forurilor bisericești și pe temeiul hotărâri de guvern, Consiliul General al Municipiului București, prin hotărârea nr. 32 din 4 februarie 1999, a atribuit în folosință gratuită Patriarhiei Române, pe durata existenței edificiului, terenul din Piața Unirii, pentru construirea catedralei. Predarea terenului urmând a se face prin proces-verbal după stabilirea

amplasamentului de către Consiliul General al Municipiului București și a planului urbanistic zonal, aferent amplasamentul catedralei.

În continuare, în 5 februarie 1999, în prezența președintelui României, a președinților Senatului și Camerei Deputaților a unor membri ai guvernului, reprezentanți ai altor instituții ale statului, senatori, deputați, personalități ale vieții culturale și publice românești, a membrilor Adunării Naționale Bisericești și a numeroși preoți și credincioși, precum și a reprezentanților presei, radioului și televiziunii, patriarhul Teoctist și membrii Sfântului Sinod au sfințit locul și au așezat o cruce, ca piatră de temelie a viitoarei Catedrale patriarhale, cu hramul „Înălțarea Domnului”.

La baza crucii s-a depus un hrisov, introdus într-un cilindru metalic, cu următorul cuprins:

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și săvârșirea Sfântului Duh, Treimea cea de o Ființă și Nedespărțită, azi, 5 februarie 1999, s-a așezat această Sfântă Cruce pe locul unde se va construi Catedrala Mântuirii Neamului, în semn de smerită mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru binefacerile dăruite poporului român.

Dorința și nădejdea construirii acestei catedrale a existat încă din anul 1878, după războiul care a adus independența de stat a României, reluate apoi de primul patriarh al Bisericii noastre, Miron Cristea, care o va și numi Catedrala Mântuirii Neamului, și de urmașii săi. Vitregiile vremurilor au împiedicat, însă, împlinirea acestui ideal până acum, când, la acest sfârșit de mileniu, s-a aflat „plinirea vremii” și Dumnezeu ne-a ajutat să purcedem la începerea lucrărilor.

Construind această catedrală, dăm slavă lui Dumnezeu și ne rugăm pentru binecuvântarea poporului român și a țării noastre, dând totodată cinstire tuturor aceluia care, de-a lungul istoriei noastre, s-au jertfit pe altarul sfânt al credinței, libertății și unității neamului românesc.

Sfânta Cruce și locul viitoare catedrale au fost sfințite de Preafericitul Teoctist, patriarhul României, înconjurat de membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în prezența președintelui României, au unor înalți reprezentanți ai instituțiilor Statului, a membrilor Adunării Naționale Bisericești, precum și a unor preoți și credincioși.

Binecuvintează, Doamne, pe cei ce iubesc podoaba Casei Tale și pe toți cei ce se vor ruga în această catedrală, cu hramul Înălțarea Domnului și Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat și Apostol al neamului românesc! Amin!”

Hrisovul a fost semnat de patriarhul Teoctist și membrii Sfântului Sinod, precum și de președintele României și înalții reprezentanți ai instituțiilor Statului

După citirea hrisovului, patriarhul Teoctist și președintele României au rostit scurte cuvântări. În cuvântul său, patriarhul Teoctist spunea, între altele, că „... După zece ani de eforturi, iată, am aflat acest loc, aici, în centrul Capitalei, numit Piața Unirii, pentru a zidi Catedrala Neamului... și nu orice biserică, ci una cu valoare de simbol național, ale cărei începuturi le punem acum și pe care patriarhul de piosă memorie, Miron Cristea, fericitul nostru înaintaș, a numit-o, după o mai veche denumire, Catedrala Mânturii Neamului, cu hramul Înălțarea Domnului și Sfântul Apostol Andrei, ca acest sfânt lăcaș să se înalțe în centrul spiritual al Capitalei noastre.... Cei care găsiți o piedică în calea înfăptuirii acestui simbol merit să exprime măreția dumnezeiească, dar și unitatea noastră de neam, de suflet, de credință, unitatea noastră nu numai în planul lumesc, ci și în cel spiritual, să nu vă îndoșiți o clipă de necesitatea vieții religioase ortodoxe în jurul Patriarhiei noastre prin zidirea catedralei în acest loc, la poalele dealului Mitropoliei, loc de mare încărcătură emoțională în istoria țării noastre.... Mulțumesc celor care au aprobat, deși cu oarecare rețineră. Acest loc pentru catedrală, dar să fie încredințați că au făcut aceasta pentru Hristos...O catedrală ca aceasta nu se cuvenea să fie marginalizată într-o zonă necorespunzătoare, ci ea trebuia să se

înalte aici, în centrul acesta sfânt, unde făclia credinței noastre n-a încetat și nu va înceta niciodată să lumineze.”

Așa cum se cunoaște, papa Ioan Paul al II-lea, cu prilejul vizitei sale la București, între 7-9 mai 1999, asistând la Sfânta Liturghie oficiată de patriarhul Teoctist și de membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pe podiumul amenajat în Piața Unirii, a salutat cu bucurie vestea alegerii locului viitoarei catedrale și a anunțat public că se înscrie printre donatori.

După momentul solemn al sfințirii locului viitoarei catedrale, s-a procedat la declanșarea licitației pentru întocmirea documentației Plan Urbanistic Zonal (planul PUZ și studiile de specialitate aferente), fiind adjudecată oferta Institutului național de cercetare, proiectare în urbanism și amenajarea teritoriului „Urban Proiect București”. Întrunită la 5 martie 1999, sub președinția patriarhului Teoctist, Permanența Consiliului Național Bisericesc a aprobat tema Planului Urbanistic Zonal, precum și tema de proiectare a catedralei, care au fost înaintate spre informare, în 18 martie, același an, Ministerului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului.

În continuare, în zilele de 5 și 8 aprilie 1999, la Reședința patriarhală, în prezența patriarhului Teoctist și a ministrului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, s-au întrunit factorii implicați în organizarea Concursului de Urbanism și Arhitectură „Piața Unirii București și Noua catedrală Patriarhală”, care au discutat și aprobat regulamentul de concurs și conținutul caietului de sarcini, inclusiv elementele necesare înscrierii la concurs și premiile care se vor acorda pentru variantele clasate pe locurile I-III.

În perioada 14 aprilie-14 iunie 1999, s-au înscris la concurs 55 participanți (49 din țară și 6 din străinătate), dar până la 20 septembrie, același an, ultimul termen de predare a proiectelor, s-au primit ofertele de la 30 participanți, din cei 55 înscriși la concurs. Juriul concursului s-a întrunit la Palatul Patriarhiei, în ziua de 27 octombrie 1999, sărbătoarea Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, împreună cu Comisia tehnică de analiză prealabilă a lucrărilor, și, în urma deliberării, a acordat un premiul II, două premii III și trei mențiuni. Premiul I nu a fost acordat. Începând din data de 2 noiembrie 1999, la Palatul Patriarhiei au fost prezentate într-o expoziție atât proiectele câștigătoare, cât și toate proiectele participante la concurs.

La solicitarea forurilor bisericești, prin Hotărârea Guvernului nr. 410 din 19 aprilie 2001, publicată în Monitorul Oficial nr. 218 din 27 aprilie 2001, s-a aprobat transmiterea terenului, proprietate publică a statului, în suprafață de 21.500 mp, situat în municipiul București, parcul din Piața Unirii, din administrarea Consiliului General al Municipiului București în administrarea Patriarhiei Române.

În această fază s-au făcut intervenții la autoritățile în drept pentru acordarea vizelor necesare începerii lucrărilor pregătitoare. Primăria Municipiului București, prin organele sale de specialitate, a adus, însă, la cunoștința Patriarhiei, în octombrie 2001, că terenul din Piața Unirii este la o cotă foarte joasă și cu o rezistență slabă, deci, nepotrivit pentru viitoarea catedrală, și a propus mutarea amplasamentului cu circa o sută de metri mai spre sud, către Dealul Patriarhiei, ceea ce a însemnat anularea concursului și a tuturor strădaniilor depuse până atunci.

A doua locație

Dialogând continuu cu cei implicați în acest proiect și receptivă la aprecierile specialiștilor cu privire la rezistența solului din Piața Unirii, Patriarhia a căutat un nou amplasament pentru catedrală, în zona centrală a orașului, cât mai aproape de centrul Patriarhal. După cercetarea mai multor spații în această zonă, la propunerea specialiștilor, fost ales terenul de pe axul Bulevardul Unirii, la intersecția străzilor Mircea Vodă și Nerva

Traian, un sol mai ridicat decât cel din Piața Unirii, și neclădit, destul de apropiat de Centrul Patriarhal, și care nu presupunea studii speciale de urbanism.

La solicitarea Patriarhiei, Consiliul General al Municipiului București, prin hotărârea nr. 300 din 22 noiembrie 2001, a aprobat acest teren, iar prin Hotărârea Guvernului nr. 1.219 din 27 noiembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial nr. 784 din 11 decembrie 2001, s-a abrogat hotărârea de guvern nr. 410/2001 și s-a transmis din administrarea Consiliului General al Municipiului București în administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, terenul proprietate publică a statului, în suprafață de 41.170 mp., situat în municipiul București, Bulevardul Unirii, predarea-primirea acestui teren urmând a se face pe bază de protocol încheiat între părțile interesate.

S-a organizat, apoi, un nou concurs de soluții de arhitectură pentru Ansamblul „Catedrala patriarhală”, fără atribuirea de premii, concurenții clasati pe primele 12 locuri urmând a primi câte o primă de participare, cum s-a anunțat în Monitorul Oficial nr. 50 din 19 martie 2002. Concursul s-a lansat în 25 martie 2002, la Palatul Patriarhiei, și s-a încheiat în 15-16 octombrie 2002. În perioada 14-20 iunie 2002, în sala de expoziții „Constantin Brâncuși” de la Palatul Parlamentului, au fost expuse cele 18 proiecte intrare în concurs. Juriul concursului – format din reprezentanți ai Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, Academiei Române, Ministerul Culturii și Cultelor, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, Universitatea de Urbanism și Arhitectură „Ion Mincu”, Ordinul Arhitecților din România, Uniunea Arhitecților din România și Primăria Municipiului București – a selecționat 3 proiecte, din cele 18 intrate în concurs. A fost declarat câștigător proiectul colectivului de arhitecți condus de Conf. Dr. Arh. Ioan Augustin de la Universitatea de Urbanism și Arhitectură „Ion Mincu” – București. Argumentele pentru care juriul a ales acest proiect au fost: funcționalitatea liturgică, împletirea armonioasă a tradiției cu modernitatea, dar mai ales relația stabilită de catedrală și întregul context urban.

În baza rezultatelor concursului, Patriarhia a solicitat guvernului să delimiteze, printr-un act normativ, terenul dat spre administrare Patriarhiei, prin hotărârea de guvern nr. 1.219 din 27 noiembrie 2001, în suprafață de 41.170 mp., indicând și vecinătățile, cu mențiunea că este destinat pentru construirea Ansamblului „Catedrala Patriarhală.”

Dând urmare acestei solicitări, prin Hotărârea Guvernului nr. 1.459 din 12 decembrie 2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 945 din 23 decembrie 2002, hotărârea de guvern nr. 1.219/2001, a fost modificată și completată după cum urmează: „Se aprobă transmiterea terenului proprietate publică a statului, în suprafață de 29.441 mp., situat în municipiul București, Bulevardul Unirii, având datele de identificare prevăzute în anexele 1 și 2, care fac parte integrantă din prezenta hotărâre, din administrarea Consiliului General al Municipiului București în administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, în vederea realizării ansamblului „Catedrala Patriarhală.”

Permanența Consiliului Național Bisericesc, întrunindu-se la 14 aprilie 2003, sub președinția patriarhului Teoctist, a constatat diminuarea suprafeței de teren atribuită prin hotărâre de guvern, de la 40.000 mp. (4 ha) la 29.000 mp. (2,9 ha), insuficientă pentru viitoarea catedrală, cu anexele ei, plasând-o în mijlocul șoselei, fără posibilități de realizare a unei piețe pietonale și devierea circulației prin două pasaje subterane, așa cum prevedeau studiile și documentațiile întocmite pentru amplasarea edificiului în acest spațiu. S-a anulat, astfel, și cel de-al doilea concurs de proiecte.

A treia locație

În această situație, Patriarhia s-a adresat din nou autorităților statului, arătând piedicile ivite în calea realizării catedralei și, având în vedere contextul ultimelor prefaceri edilitare cu caracter urbanistic și edilitar pe care le-a cunoscut centrul orașului, a revenit la cererea sa

inițială pentru Parcul Carol, pe platoul ocupat de fostul Monument al Eroilor Comuniști, dezafectat după anul 1990, cel mai potrivit amplasament pentru viitoarea catedrală.

Întâmpinând cu înțelegerea cuvenită alegerea acestei locații, Guvernul României a emis hotărârea nr. 468 din 18 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 289 din 25 aprilie 2003, cu următorul cuprins:

„Terenul proprietate publică a statului, în suprafață de 52.700 mp., situat în municipiul București, Calea Șerban Vodă – Parcul Carol, sectorul 4, având datele de identificare prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre, se transmite din administrația Consiliului General al Municipiului București în administrația Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, pentru Catedrala Mântuirii Neamului. Imobilul din Parcul Carol – fost Monument al Eroilor Comuniști (dezafectat) – situat în municipiul București, sectorul 4, proprietate publică a statului, se transmite din administrarea Regiei Autonome „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat” în administrația Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. Predarea-primirea imobilelor care se transferă se face pe bază de protocol încheiat între părțile interesate în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri. Pe data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, se abrogă hotărârea guvernului nr. 1.219/2001 privind transmiterea unui teren proprietate publică a statului în administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, publicată în Monitorul Oficial nr. 784 din 11 decembrie 2001.”

Pe temeiul acestei hotărâri de guvern, Consiliul Local al Primăriei Sectorului 4, prin hotărârea nr. 48 din 27 martie 2003, a aprobat Planul Urbanistic Zonal pentru Catedrala patriarhală, pe terenul în suprafață de 5,2 ha, situat în Parcul Carol, și a eliberat Certificatul de Urbanism nr. 351 din 28 martie 2003.

Pentru punerea în aplicare a prevederilor acestor hotărâri la Patriarhia Română s-a constituit Comisia consultativă pentru construirea Catedralei Mântuirii Neamului, alcătuită din ierarhi ai Sfântului Sinod și membri ai Consiliului Național Bisericesc, academicieni, profesori, istorici, arhitecți, ingineri și alți specialiști. Reunându-se în ziua de 6 mai 2003, la convocarea și sub președinția patriarhului Teoctist, comisia a luat act cu bucurie de trecerea în administrarea Bisericii a platoului central din Parcul Carol, găsindu-l cel mai indicat din toate punctele de vedere pentru viitoarea catedrală, și a recomandat să se treacă la întocmirea studiilor de amplasament și a documentației preliminare, spre a putea începe lucrările de proiectare. Totodată, membrii comisiei și-au arătat toată considerația pentru fostul Monument al Eroilor Comuniști, ca edificiu de arhitectură și realizare artistică, dar au subliniat că acesta nu poate coexista cu viitoarea catedrală și au cerut să fie translatat sau reconstruit pe alt amplasament, spre a lăsa terenul liber pentru Catedrala Neamului.

În vederea preluării imobilului dezafectat al fostului Monument al Eroilor Comuniști, în 7 mai 2003, Patriarhia Română a desemnat o comisie de consilieri din Administrația Patriarhală și de specialiști în Cadastru. O comisie asemănătoare a desemnat, în 14 mai 2003, pentru predarea acestui imobil, Regia Autonomă „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat”. Încă de la primele întâlniri ale celor două comisii s-a constatat, în urma discuțiilor avute, că Patriarhia nu are competența și nici mijloacele pentru demontarea și reconstruirea acestui monument pe un alt amplasament. Ca urmare, Patriarhia a solicitat forurilor în drept ca eliberarea terenului de pe platoul central din Parcul Carol, ocupată de imobilul fostului monument dezafectat al eroilor comuniști, pentru construirea Catedralei Mântuirii Neamului, să fie îndeplinită de autoritățile statului.

Primind cu înțelegerea cuvenită această solicitare, Guvernul României a emis hotărârea nr. 922 din 14 august 2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 580 din 14 august 2003, care a modificat hotărârea de guvern nr. 468 din 18 aprilie 2003, după cum urmează:

„Se aprobă transmiterea imobilului fost „Monument al Eroilor Comuniști” (dezafectat), situat în municipiul București, Parcul Carol I, sectorul 4, din domeniul public al statului și

din administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române în domeniul public al municipiului București și în administrarea Consiliului Local al Sectorului 4 al Municipiului București. În scopul păstrării unei realizări remarcabile din punct de vedere plastic și arhitectural și în vederea eliberării amplasamentului destinat realizării Catedralei Mântuirii Neamului, se dispune reamplasarea fostului „Monument al Eroilor Comuniști” pe teritoriul Parcului Tineretului. În vederea stabilirii exacte a locației, precum și a integrării monumentului în cadrul unui viitor ansamblu care să constituie Secția de Memorialistică a Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, Ministerul Culturii și Cultelor, cu sprijinul Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, al Ordinului Arhitecților din România și al uniunii Artiștilor Plastici, va iniția un concurs de soluții. Pentru organizarea concursului de soluții în vederea stabilirii amplasamentului și întocmirii documentelor tehnico-economice pentru reamplasare se suplimentază bugetul Ministerului Culturii și Cultelor cu suma de 1,5 milioane lei din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului pe anul 2003. Costul operațiunilor de reamplasare a monumentului va fi prevăzut în bugetul Consiliului Local al Sectorului 4 al Municipiului București pentru anul 2004”.

Așadar, prin Hotărârea Guvernului nr 468 din 18 aprilie 2003 s-a transmis în proprietatea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, pentru Catedrala Mântuirii Neamului, terenul în suprafața de 52.700 mp, din Parcul Carol, iar prin Hotărârea Guvernului nr. 922 din 14 august 2003, Monumentul Eroilor Comuniști (dezafectat) a fost trecut în administrarea Consiliului Local al Sectorului 4 al Municipiului București, spre a fi reamplasat în Parcul Tineretului, eliberându-se astfel terenul pentru construirea Catedralei.

Totodată, prin Hotărârea Guvernului nr. 125 din 5 februarie 2004, publicată în Monitorul Oficial nr. 136 din 16 februarie 2004, s-a suplimentat bugetul Ministerului Culturii și Cultelor cu sumele necesare finanțării lucrărilor de dezmembrare și reamplasare în Parcul Tineretului a fostului monument comunist din Parcul Carol.

Între timp, la 24 octombrie 2003, Primăria Municipiului București, prin primarul general, a chemat în judecată Guvernul României, la Curtea de Apel București, Secția de Contencios Administrativ, pentru anularea hotărârii de guvern nr, 922/2003 pentru transferarea imobilului fost „Monument al Eroilor Comuniști” din domeniul public al statului și din administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române în domeniul public al municipiului București și în administrarea Consiliului Local al Sectorului 4 al Municipiului București, precum și reasamblarea acestuia pe teritoriul Parcului Tineretului. Cererea de chemare în judecată se întemeiază pe faptul că Parcul Tineretului reprezintă domeniul public al municipiului București și reamplasarea imobilului amintit în acest parc s-a hotărât fără acordul de principiu al municipalității București și a unei cereri exprese a Consiliului General al Municipiului București în acest scop.

Ca urmare a sentinței Curții de Apel București, prin Hotărârea Guvernului nr. 336 din 18 martie 2004, publicată în Monitorul Oficial nr.246 din 19 martie 2004, s-a modificat hotărârea de guvern nr. 922 din 14 august 2003 pentru transmiterea imobilului fost „Monument al Eroilor Comuniști” din domeniul public al statului și din administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române în domeniul public al municipiului București și în administrarea Consiliului Local al Sectorului 4 al Municipiului București, precum și reamplasarea acestuia, și a hotărârii de guvern nr. 125 din 5 februarie 2004 pentru suplimentarea bugetului Ministerului Culturii și Cultelor din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului pe anul 2004, în vederea finanțării lucrării de reamplasare a Monumentului Eroilor Comuniști, după cum urmează:

„1. Titlul hotărârii va avea următorul cuprins:

Hotărâre pentru transmiterea imobilului fost „Monument al Eroilor Comuniști”, proprietate publică a statului, din administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române în administrarea Regiei Autonome „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat”.

2. Articolul 1 va avea următorul cuprins:

Art. 1 – Se aprobă demontarea, potrivit legii, și transmiterea imobilului fost „Monument al Eroilor Comuniști” (dezafectat), proprietate publică a statului, situat în municipiul București, Parcul Carol, sectorul 4, din administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române în administrarea Regiei Autonome „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat”.

3. Alineatul (1) al articolului 3 va avea următorul cuprins:

Art. 3 – (1) Reamplasarea „Monumentului Eroilor Comuniști” se realizează în Parcul Tineretului, în cadrul unui viitor ansamblu care va constitui Secția de memorialistică a Institutului Național pentru Studiul Totalitazismului, pe baza documentației elaborate potrivit legii. Componentele rezultate din demontarea „Monumentului Eroilor Comuniști” se vor transporta, depozita și depozita de către constructor în condiții corespunzătoare, până la reconstruirea monumentului, prin grija Regiei Autonome „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat”.

Art. II – Hotărârea Guvernului nr. 125/2004 pentru suplimentarea bugetului Ministerului Culturii și Cultelor din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului pe anul 2004, în vederea finanțării unor lucrări de reamplasare a Monumentului Eroilor Comuniști, cu modificările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 136 din 18 februarie 2004, se modifică după cum urmează:

1. În titlul hotărârii, precum și în cuprinsul articolelor 2 și 3, sintagma Ministerul Culturii și Cultelor se înlocuiește cu sintagma Secretariatul General al Guvernului.

2. Articolul 4 va avea următorul cuprins:

Art. 4 – Secretariatul General al Guvernului și alte organe abilitate de lege vor contola, în conformitate cu prevederile legale, modul de utilizare a sumei alocate.

Art. III – Hotărârea Guvernului nr. 922/2003 și Hotărârea Guvernului nr. 125/2004, cu modificările ulterioare, precum și cu modificările aduse prin prezența hotărâre, vor fi republicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, dându-se textelor o nouă numerotare”.

Transferarea către Patriarhie a terenului din Parcul Carol, în suprafață de 52.700 mp., pentru Catedrala Neamului, a fost aprobată și de Consiliul General al Municipiului București, prin hotărârea nr. 37 din 18 martie 2004.

Ca urmare, în 19 martie 2004, s-a încheiat Procesul-Verbal de predare-primire, între Consiliul General al Municipiului București, reprezentat de o comisie din 4 consilieri municipali, directorul Administrației Parcuri și Grădini și directorul adjunct al Direcției Patriomni, Evidență, Proprietăți – Cadastru (PMB) și Patriarhia Română, reprezentată de Episcopul Vicențiu Ploieșteanul, vicar patriarhal, vicarul administrativ, doi consilieri patriarhali și consilierul juridic. Pe temeiul hotărârii de guvern nr. 468 din 18 aprilie 2003 și a hotărârii nr. 37 din 18 martie 2004 a Consiliului General al Municipiului București, nr. 37 din 18 martie 2004, cele două comisii au procedat la predarea-primirea terenului în suprafață de 52.700 mp., situat în municipiul București, Calea Șerban Vodă – Parcul Carol, sector 4, pentru construirea Catedralei Mântuirii Neamului, teren identificat prin planurile anexate. Procesul-Verbal de predare-primire s-a încheiat în 5 (cinci) exemplare, din care două exemplare la Patriarhia Română, un exemplar la Consiliul General al Municipiului București, un exemplar la Administrația Parcurilor și Grădinilor și un exemplar la Direcția Patromoni, Revidență, Proprietăți –Cadastru (PMB).

Terenul acesta, conform actului nr. 6.522 din 1 aprilie 2004, emis de Judecătoria sector 4, a fost intabulat pe baza dosarului funciar prezentat.

În urma emiterii de către Primăria Sectorului 4, la data de 8 martie 2004, a autorizației de dezmembrare a fostului monument comunist, cu nr. 210, firma Aedificia Carpați a început, la 14 aprilie 2004, la cererea RA. „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat”

(A.P.P.S.), demontarea imobilului menționat în vederea eliberării terenului pentru punerea pietrei de temelie a noii catedrale.

Hotărârea Guvernului nr. 468 din 18 aprilie 2003 privind transmiterea acestui teren proprietate publică a statului în administrarea Patriarhiei, pentru Catedrala Mântuirii Neamului, act determinat de o cerere legitimă a Bisericii Ortodoxe Române, a avut un amplu ecou în opinia publică, generând puncte de vedere diferite, exprimate în Parlament și în presă.

Socotind că Monumentul Eroilor Comuniști poate fi plasat în oricare altă parte a orașului, spre a consemna pentru posteritate această pagină întunecată din istoria națională, majoritatea românilor ortodocși din țară și de pretutindeni au sprijinit cu însuflețite așezarea Catedralei Mântuirii Neamului, cu hramul Înălțrea Domnului și Sfântul Apostol Andrei, în Parcul Carol din Capitală, pe fostul teren al Bisericii, lângă Mormântul Eroului Necunoscut, așa cum a dorit și patriarhul Miron și generația sa.

Cu surprindere, însă, Patriarhia a luat cunoștință de faptul că unii intelectuali au întâmpinat cu împotrivire proiectul construirii catedralei în Parcul Carol, ce se cuvenea să fie împlinit cu decenii în urmă. Argumentele aduse în presă, pe care nu le discutăm aici, au fost lipsite de consistență și chiar de eleganță. Intre altele, s-a afirmat că „amplasarea Catedralei patriarhale în Parcul Carol conduce la distrugerea calitativă a parcului, unul din parcurile reprezentative ale Bucureștilor, prin compoziția spațial-peisajeră, cât și prin componentele sale artistice, declarat monument de importanță națională. Parcul Carol reprezintă o formație de o rară unitate, la care participă un peisaj amenajat de excepție, valori de artă și arhitectură, precum și memoria istorică a locului”.

În replică, susținătorii construirii Catedralei pe amplasamentul fostului monument al eroilor comuniști, dezafectat după 1990, au afirmat că aceasta se va face fără distrugerea spațiului verde, locația respectivă reprezentând doar a mică parte din suprafața totală de 35 ha pe care se întinde Parcul Carol, care va rămâne, ca și până acum, neatins și la dispoziția bucureștenilor. Potrivit specialiștilor consultați de Patriarhia Română (arhitecți, ingineri, constructori), chiar și organizarea șantierului pentru construirea catedralei nu va presupune încălcarea spațiului verde, accesul spre acest edificiu urmând a se face din Piața Șerban Vodă.

S-a mai arătat că edificarea Catedralei în locul Monumentului Eroilor Comuniști semnifică și purificarea memoriei neamului românesc după pagina întunecată din istoria noastră națională, reprezentată de perioada regimului comunist. Mai mult, prin construirea Catedralei, frumusețea deosebită a Parcului Carol va fi și mai mult pusă în valoare. De altfel, Biserica propovăduiește permanent păstrarea nealterată a creației lui Dumnezeu, protejând mediul înconjurător, și poate oferi garanția conservării parcului în cele mai bune condiții pentru cei care își caută pacea, mângâierea și liniștea sufletească în acest loc.

Ridicarea în acest spațiu a Catedralei Mântuirii Neamului poate fi considerată o retrocedare a unei mici părți din proprietățile confiscate Bisericii de regimurile anterioare, ar fi, deci, și o restituire îndreptățită dorită de toți.

De fapt, nu ideea catedralei a fost contestată, nici monumentalitatea sau capacitatea acesteia, ci amplasarea ei în Parcul Carol, pe platoul central, ocupat de imobilul dezafectat al fostului „Monument al Eroilor Comuniști”, considerat „o realizare arhitecturală de o calitate remarcabilă, având și o importanță urbanistică, fiindcă se potrivește locului, întregește fericit compoziția parcului prin sveltețe și caracterul «transparent», fiind un reper în zonă”.

În acest context, Tribunalul București – Secția a VIII-a pentru conflicte și litigii de muncă, prin sentința civilă nr. 3480 din 17 septembrie 2004, a admis acțiunea formulată de Municipiul București, prin primarul general, de anulare a autorizației de construire nr. 210 din 8 martie 2004 emisă de Primăria Sectorului 4. În motivarea acțiunii, reclamantul a arătat că prin autorizația de construire atacată, Primăria Sectorului 4 a autorizat demontarea imobilului fost monument al eroilor comuniști în vederea eliberării amplasamentului destinat

construirii Catedralei Mântuirii Neamului. La baza autorizației a stat ordinul Ministerului Culturii și Cultelor nr. 2214 din 5 aprilie 2004 privind declasarea parțială a imobilului din perimetrul Parcul Carol, format din 52.700 mp., teren cu amenajările și clădirile aferente din Calea Șerban Vodă, sectorul 4.

Urmare acestei sentințe, Primăria Sectorului 4, Direcția de Urbanism și Amenajarea Teritoriului, cu adresa nr. 66.282 din 25 noiembrie 2004, a înștiințat RA. „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat” (A.P.P.S.) că trebuie să desființeze împrejmuirea terenului din perimetrul Parcului Carol. La rândul său, RA. APPS a transmis această hotărâre, în 28 noiembrie 2004, către SC Aedificia Carpați SA. Înainte să se desființeze împrejmuirea și să se oprească lucrarea, s-au remontat piesele de granit (circa 100) pe suprafața orizontală de la baza arcelor monumentului, care apucaseră să fie demontate.

Data fiind existența monumentului pe acest platou, pentru păstrarea cărui s-au făcut atâtea discuții, în vara anului 2004, Patriarhia Română a adus la cunoștința guvernului propunerea Bisericii, că Monumentul Eroilor Comuniști poate să rămână pe locul unde se află, dar fără hemiciclul înconjurător, iar catedrala să fie construită în continuare, potrivit studiilor de amplasare ale arhitecților, și a solicitat ca acest proiect să fie promovat printr-o inițiativă legislativă în Parlamentul României și întărit prin lege, anexând și o schiță privind modul de amplasare a catedralei în acest spațiu.

Urmare acestei solicitări, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 441, din 26 octombrie 2004, privind realizarea Catedralei Mântuirii Neamului, publicată în Monitorul Oficial nr. 1.004 din 1 noiembrie 2004, cu următorul cuprins:

„Art. 1 – (1) Catedrala Mântuirii Neamului, simbol al celor două mi de ani de credință creștină ortodoxă pe pământul românesc, se va construi în municipiul București, Calea Șerban Vodă – Parcul Carol, sector 4.

(2) Fondurile destinate construirii Catedralei Mântuirii Neamului vor fi asigurate de Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, precum și, în completare, de la bugetul de stat.

(3) Guvernul României și celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale implicate au obligația de a acorda, la solicitarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, sprijinul necesar, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 2 – (1) Terenul în suprafață de 13.814 mp., situat în municipiul București, Calea Șerban Vodă – Parcul Carol, sectorul 4, delimitat potrivit anexei, care face parte integrantă din prezenta lege, trece din domeniul public al statului în domeniul privat al statului.

(2) Terenul prevăzut la aln. 1 se transmite cu titlu gratuit în proprietatea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române și este destinat exclusiv construirii Catedralei Mântuirii Neamului.

Art. 3 - Terenul proprietate publică a statului, în suprafață de 38.890,3 mp., situat în municipiul București, Calea Șerban Vodă – Parcul Carol, sectorul 4, reprezentând diferența dintre suprafața prevăzută în Hotărârea Guvernului nr. 468/2003 și suprafața prevăzută la art. 2, își păstrează destinația de parc public și se transmite în folosință gratuită, pe perioada de existență a Catedralei Mântuirii Neamului, Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, căreia îi revine obligația de a-l întreține în mod corespunzător.

Art. 4 - Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se modifică în mod corespunzător Hotărârea Guvernului nr. 468/2003 privind transmiterea unui teren proprietate publică a statului în administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 289 din 25 aprilie 2003, cu modificările ulterioare”.

Ultima locație

Ținând seama de faptul că așezarea Catedralei în Parcul Carol, în vecinătatea fostului Monument al Eroilor Comuniști, a suscitat nenumărate discuții pro și contra, Patriarhia

Română a căutat noi oportunități de amplasament pentru acest edificiu, cu toate că argumentele aduse în favoarea locației din Parcul Carol sunt și rămân valabile prin acuratețea lor spirituală, simbolică, istorică și culturală.

În contextul acestor căutări, s-a ivit posibilitatea construirii catedralei în zona istorică a Dealul Arsenalului, pe Calea 13 Septembrie, unde au dispărut prin demolare sau translare, în anii comunismului, două așezăminte monahale: Ansamblul Mănăstirii Mihai Vodă și Complexul mănăstiresc Schitul Maicilor și trei așezăminte parohiale: Albă Postăvari, Spirea Veche și Izvorul Tămăduirii, incluzând atât lăcașurile de cult, cât și edificiile lor anexe. Încât construirea Catedralei pe acest amplasament din Calea 13 Septembrie ar constitui un act de îndreptățită și justă restituire a terenurilor aferente celor 5 locașuri de cult demolate de fostul regim comunist.

Reflectând în această lumină și consultându-se cu personalități din domeniul arhitecturii, sistematizării construcțiilor și artei monumentale, patriarhul Teoctist a pus în discuția Consiliului Național Bisericesc, în ședința din 22 februarie 2005, cele două variante: Pe de o parte, Parcul Carol, în spațiul oferit lângă fostul Monument al Eroilor Comuniști (dezafestat), având a construi catedrala pe o porțiune limitată, nemai intrând în discuție și construirea clădirilor aferente acesteia, fără posibilitatea de extindere spre spațiul verde, ceea ce ar fi pus Biserica în contradicție cu legislația românească și europeană privind ecologia și protecția mediului, lucru nedorit sub nici o formă. Pe de altă parte, Dealul Arsenalului, pe un spațiu mult mai generos ca suprafață și neconstruit, cu posibilitatea de a edifica și construcțiile adiacente ale catedralei, fără a afecta vecinătățile sau vreo zonă verde, având și căi foarte bune de acces, amplasament aflat și în vederile patriarhului Miron Cristea, încă din anul 1929, la recomandările unor specialiști.

În urma blocajului în care se ajunsese cu Parcul Carol, apreciind și faptul că cele două edificii – Catedrala Mântuirii Neamului și fostul Monument al Eroilor Comuniști (dezafestat) – nu pot coexista împreună, Consiliul Național Bisericesc a aprobat această nouă locație pentru Catedrala Mântuirii Neamului, pe Dealul Arsenalului, în vecinătatea Palatului Parlamentului, susținută și de membrii Sfântului Sinod, pentru a se trece într-o nouă etapă, aceea a începerii construirii ei.

Așadar, după atâtea discuții, tergiversări și peregrinări, în sfârșit, Catedrala și-a găsit un loc al ei pe Dealul Arsenalului, în Calea 13 Septembrie, sectorul 5. La stabilirea acestui amplasament au participat, într-un larg consens, principalele instituții ale Statului și autoritățile locale. Guvernul României a deschis calea acestei noi etape prin promovarea Ordonanței de urgență nr. 19 din 17 martie 2005 privind realizarea *Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului*, publicată în Monitorul Oficial nr. 234 din 21 martie 2005, cu următorul conținut:

„În vederea realizării *Catedralei Mântuirii Neamului*, simbol al celor două mii de ani de credință creștină pe pământul românesc,

Ținând cont de necesitatea stabilirii unui amplasament corespunzător pentru construirea ansamblului arhitectural, care să permită realizarea acestuia în cel mai scurt timp,

În considerarea faptului că aceste elemente vizează interesul public și constituie situații extraordinare,

În temeiul art. 115 alin (4) din Constituția României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență:

Art. 1 – (1) *Ansamblul Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului*, simbol al celor două mii de ani de credință creștină pe pământul românesc, se va construi în municipiul București, Calea 13 Septembrie, sector 5.

(2) Fondurile destinate construirii *Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului* vor fi sigurate de către Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române.

(3) Guvernul României și celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale implicate au obligația de a acorda, la solicitarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, tot sprijinul necesar, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 2 – (1) Terenul în suprafață de 110.000 mp., situat în municipiul București, Calea 13 Septembrie, sector 5, identificat și delimitat potrivit anexei care face parte integrantă din prezenta ordonanță de urgență, trece din domeniul public al statului în domeniul privat al statului.

(2) Terenul prevăzut la alin. (1) se transmite cu titlu gratuit în proprietatea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române și este destinat exclusiv construirii *Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului*.

(3) Predarea-preluarea terenului se va face pe bază de protocol încheiat între părțile interesate, în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență.

Art. 3 – Terenul proprietate publică a statului, situat în municipiul București, Calea 13 Septembrie, sectorul 5, reprezentând diferența dintre suprafața prevăzută în Legea nr. 137/2000 privind regimul juridic al terenului aferent Palatului Parlamentului României și suprafața prevăzută la art. 2, alin (1), își păstrează regimul juridic.

Art. 4 – (1) Pe data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, Legea nr. 137/2000 privind regimul juridic al terenului aferent Parlamentului României, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 348 din 26 iulie 2000, precum și Hotărârea Guvernului nr. 718/1991 privind aprobarea studiului tehnico-economic pentru obiectivul de investiții „Casa Republicii”, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 237 din 25 noiembrie 1991, se modifică în mod corespunzător.

(2) Pe aceeași dată, Legea nr. 441/2004 privind realizarea Catedralei Mântuirii Neamului, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1004 din 1 noiembrie 2004, și Hotărârea Guvernului nr. 468/2003 privind transmiterea unui teren proprietate publică a statului în administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 289 din 25 aprilie 2003, cu modificările ulterioare, precum și alte dispoziții contrare se abrogă”.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 19/2005 privind realizarea *Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului*, prin care se atribuie cu titlu gratuit în proprietatea Patriarhiei Române terenul în suprafață de 110.000 mp. (11 ha), situat în municipiul București, Calea 13 Septembrie, sector 5, a fost aprobată de Parlamentul României, prin Legea nr. 261 din 5 octombrie 2005, publicată în Monitorul Oficial nr. 903 din 10 octombrie 2005. Această lege a fost promulgată de președintele României, cu decretul nr. 961 din 5 octombrie 2005, publicat în Monitorul Oficial nr. 903 din 10 octombrie 2005.

Predarea-preluarea terenului atribuit Patriarhiei Române pentru realizarea *Ansamblului Catedrala Mântuirii Neamului*, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 19 din 17 martie 2003, s-a făcut în baza Protocolului nr. 923 din 23 februarie 2006, încheiat între Patriarhia Română și Parlamentul României-Camera Deputaților. În data de 16 mai 2006 a fost emis certificatul de urbanism nr. 642S de către Primăria Sectorului 5 București.

Terenul în suprafață de 11 ha, situat în municipiul București, Calea 13 Septembrie, sectorul 5 este delimitat la vest de strada Izvor, la nord și la est de Palatul Parlamentului și anexele sale. Din acest teren în suprafață de 11 ha, numai 4 ha vor fi destinate construcției, restul urmând să fie spațiu verde, de protecție pentru catedrală.

Punerea pietrei de temelie și sfințirea locului pentru noua Catedrală patriarhală de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel

După mai bine de zece ani de negocieri și schimbarea a trei amplasamente, noua Catedrală patriarhală și-a găsit, în sfârșit, locul pe fostul deal al Arenalului, în Calea 13 Septembrie, între clădirea Ministerul Apărării Naționale și palatul Parlamentului României.

În ziua de joi, 29 noiembrie 2007, la ora 10.00, Prea Fericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a dat binecuvântarea începerii slujbei de punere a pietrei de temelie și de sfințire a locului pentru construirea noii Catedrale patriarhale pe Dealul Arsenalului.

La slujbă au participat membrii Sfântului Sinod, întruniți la București, în ședință de lucru, în zilele de 27 și 28 noiembrie, demnitari ale vieții publice românești și aproape 1.000 de preoți și credincioși din Capitală și din alte localități ale țării.

În cuvântul rostit înainte de începerea slujbei de sfințire, Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a salutat prezența la eveniment a ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române, precum și a înalților demnitari de stat, spunând, între altele, următoarele: „Suntem bucuroși că ați răspuns invitației noastre și suntem recunoscători tuturor celor care ne-au ajutat să obținem un loc pentru construirea Catedralei. Acest loc este rezultatul străduințelor deosebite ale vrednicului de pomenire Părintele nostru Patriarh Teoctist, dar și al înțelegerii venite din partea guvernelor României, președinților României și din partea Parlamentului României, care a emis o lege specială pentru ca acest loc să fie consacrat Catedralei patriarhale. Deci, tuturor vă mulțumim și acum trecem la săvârșirea slujbei de sfințire a pietrei de temelie și a locului unde va fi altarul, urmând ca alte rugăcinii să fie făcute atunci când se toarnă fundațiile, iar rugăciunile cele mai multe la sfințirea Catedralei, pe care o dorim să fie realizată cât mai curând. Noi dorim ca toți să fim prezenți și la sfințirea Catedralei, peste trei-patru-cinci, maximum șase-șapte ani, pentru că dacă lucrăm în mod unitar și solidar vom avea o bucurie mare împreună”.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit, apoi, despre semnificația deosebită a acestei zile, când se pune piatra de temelie și se sfințește locul pentru noua Catedrală patriarhală, care se înscrie într-un șir de evenimente ce se vor încheia cu Ziua Națională a României: „Astăzi, 29 noiembrie, sfințim locul pentru noua Catedrală. Acest eveniment are loc în ajunul sărbătorii Sfântului Apostol Andrei – ocrotitorul României, care va fi ocrotitorul noi Catedrale, deoarece noua Catedrală are două hramuri: Sfântul Apostol Andrei, apostolul românilor, și Înălțarea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos la cer, care este și Ziua Eroilor, iar Parlamentul României a votat o lege în acest sens, și anume ca ziua Înălțării Domnului să fie zi de pomenire a eroilor români din toate timpurile. Deci vom avea două sărbători: una în vară, Înălțarea Domnului, și una mai spre iarnă, în data de 30 noiembrie a fiecărui an. Imediat după sărbătoarea națională bisericească – Sfântul Apostol Andrei, vine sărbătoarea națională – 1 Decembrie, care se leagă între ele, pentru că atât unitatea de credință apostolică pe care o mărturisim, cât și unitatea de cuget și simțiri ca popor sunt arătate în aceste două zile mari și sfinte: 30 Noiembrie și 1 Decembrie”.

Totodată, Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a pus în evidență bucuria pe care o trăiește cel care devine ctitor al unei biserici: „Să ne ajute Bunul Dumnezeu să avem întotdeauna bucuria de a fi ctitori, de fi oameni care lasă în urma lor multă lumină. În Biserica Ortodoxă, pomenirea ctitorilor se face cu formula: «fericiții și pururea pomeniții ctitori». Ei sunt fericiți și pomeniți pururea, chiar când nu mai are cine să-i pomenească dintre rudele lor. Cât timp dăinuiește o biserică, ctitorii sunt pururea pomeniți în slujbele noastre și în cer, pentru că cine a făcut ceva pentru Dumnezeu, Dumnezeu nu-l uită niciodată. Un ctitor împrumută mâinile sale lui Dumnezeu ca să zidească biserică Preasfintei Treimi spre mântuirea credincioșilor. Să ne ajute Bunul Dumnezeu să simțim totdeauna bucuria lucrului bine făcut și bucuria lucrurilor sfinte, solemne, care dăinuiesc și după ce noi trecem la viața veșnică. Așa să ne ajute Dumnezeu!”.

Locul pe care se va construi viitoarea Catedrală patriarhală a fost marcat cu o cruce de marmură, având inscripția: „Loc sfințit pentru noua Catedrală patriarhală. 29 noiembrie 2007”.

Punerea pietrei de temelie și sfințirea locului au fost precedate de slujba de sfințire a apei, oficiată de un sobor de preoți și diaconi.

În cadrul slujbei a fost rostită rugăciunea de binecuvântare a pietrei de temelie, piatră care a fost stropită cu aghiazmă și așezată la baza crucii care marchează viitorul altar al Catedralei patriarhale. Piatra de temelie așezată la baza viitorului edificiu are însemnată pe ea monograma creștină Is Hr Ni Ka și a fost unsă cu untdelemn sfințit.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a pus primul cancioc de ciment la baza crucii, fiind urmat pe rând de înalții demnitari de stat prezenți la eveniment.

A urmat un cuvânt prin care Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a subliniat însemnătatea ridicării unei noi Catedrale patriarhale: „Acum, Dumnezeu ne binecuvântează cu un nou moment sfânt și solemn, și anume punerea pietrei de temelie pentru noua Catedrală patriarhală, pe care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, de vrednică pomenire, ca și predecesorii săi, a numit-o Catedrala Mântuirii Neamului. Este vorba despre Catedrala izbăvirii neamului din multe neazuri, din oprimări, din războaie. Astfel, acum, noi dorim să începem împlinirea unui vis sfânt, împlinirea unei dorințe sfinte, și anume aceea de a avea o catedrală în Capitală. Bucureștiul este una dintre capitalele europene care nu are o catedrală pe măsura demnității acestui oraș, a acestei capitale europene”.

După slujba de sfințire, răspunzând întrebărilor jurnaliștilor prezenți la eveniment, Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel s-a referit la forma și mărimea noii Catedrale patriarhale și la costurile construirii acesteia, spunând: „O catedrală nu trebuie să strivească, ci trebuie să înalțe, și din acest punct de vedere noi dorim să fie o construcție cu o capacitate de 5-6.000 de locuri, iar în fața acestei catedrale să avem o piață mai mare, ca atunci când vor avea loc slujbe solemne să fie săvârșite afară, pe treptele Catedralei, ca să participe mai multă lume, mai ales când timpul va fi plăcut. Acum se consideră că această construcție va costa cam 200 milioane de euro, fără lucrări de finisare, fără pictură, fără mobilier și fără podoabele liturgice necesare. În totalitate, se estimează suma de 400 milioane de euro. Nu e mare în raport cu posibilitățile noastre, dacă suntem darnici. Dacă este darnic, românul nu consideră că suma e mare. Trebuie să reținem faptul că o catedrală e frumoasă nu prin mărimea ei, nici prin volum și nici prin înălțime amețitoare, ci prin armonia părților”.

De asemenea, Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a precizat și când se încep lucrările și ce condiții trebuie să îndeplinească noua Catedrală patriarhală: „Se începe construcția după ce definitivăm tematica teologică. Trebuie să spunem arhitecților trei lucruri. În primul rând, care este simbolismul obligatoriu al unui lăcaș de cult, în al doilea rând, ce utilitate liturgică trebuie să aibă, iar în al treilea rând, ce mesaj al spiritualității românești trebuie să transmită atunci când e văzută. Așa trebuie să fie ea de frumoasă, încât să exprime sufletul românesc când este în bucurie”.

Repere pentru noua Catedrală patriarhală

Din suprafața de 11 hectare de pe Dealul Arsenalului, catedrala și clădirile anexe vor ocupa numai 4 hectare. Restul terenului și va fi amenajat ca parc de protecție, unde credincioșii vor putea veni spre a se reculege.

Costurile totale ale construcției, cum s-a arătat, se estimează că vor fi în jur de 400 milioane de euro. Construirea catedralei va începe după definitivarea tematicii teologice.

Construirea Catedralei pe acest amplasament alături de cele mai importante instituții ale statului, care formează un fel de acropolă: Parlamentul, Biserica și Armata, iar rezonanța

istorică a locului este marcată și de existența, până în anii 1982-1984, a unor biserici care au fost distruse de regimul comunist. Astfel, Dealul Arsenalului, care a fost văduvit de șase altare în perioada comunismului, fie prin dărâmare, fie prin translare pentru a face loc Casei Poporului, va susține acum Catedrala reprezentativă a neamului românesc.

Potrivit Planului Urbanistic Zonal (studiul care prevede detaliile tehnice pentru zona Palatul Parlamentului -13 Septembrie), aprobat de Consiliul General al Municipiului București, catedrala va avea fațada principală spre cartierul 13 Septembrie, intrarea se va face dinspre clădirea Ministerului Apărării Naționale. Edificiul va avea o înălțime de 114 metri (față de Parcul Izvor, considerat cota zero), 80 de metri lățime între abside, cu o cupolă mai înaltă decât Palatul Parlamentului și construcții anexe la aceeași înălțime cu sediul Ministerului Apărării Naționale (aflat în imediata apropiere).

Catedrala va fi vizibilă din orice punct al orașului. Va fi un concurs național de proiecte pe această temă. Arhitect va fi cineva care a mai proiectat biserici. „Nu va exista un concurs de pe urma căruia să se obțină bani, pentru că în lucrarea Bisericii este nevoie de dăruire și jertfelnicie”, a spus Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel.

Situația juridică a terenului

Deși a fost pusă piatra de temelie, probleme mai există. La începutul anului 2006, Parlamentul a votat o lege pentru aprobarea construcției catedralei pe amplasamentul din Dealul Arsenalului. Pe baza unui proces-verbal, cele 11 hectare de teren destinate proiectului au trecut în proprietatea Patriarhiei Române.

Jumătate de hectar din cele 11 pe care ar trebui construită Catedrala este teren revendicat. La începutul lunii iunie 2007, la Primăria Capitalei erau depuse 48 de cereri de retrocedare a unei suprafețe de 15 la sută din cele 11 hectare ale terenului situat în spatele Palatului Parlamentului, pe care ar trebui să se construiască ansamblul Catedrala Mântuirii Neamului.

În acest sens, la întrebările ziariștilor, primarul general al Capitalei, prezent la punerea pietrei de temelie, a precizat: „În prezent, sunt 46-48 cereri de revendicare. Se caută o soluție pentru rezolvarea acestei probleme juridice, spre a debloca procesul de construire a catedralei. Ar exista două posibilități: proprietarii să fie despăgubiți sau să li se dea teren la schimb. Suprafața revendicată este mică, vorbim de loturi mici, 100-200 metri pătrați, circa 10-15% din terenul catedralei. Primăria a făcut un demers către Guvern pentru despăgubirea proprietarilor cu terenuri în zona de nord a Capitalei, ei fiind dispuși să accepte această soluție pentru ridicare a catedralei. Sper să ajungem la o înțelegere, să zic așa, tripartită cu Guvernul și Patriarhia Română, ca să rezolvăm relativ repede aceste solicitări”

Primul simpozion tematic consultativ „Noua Catedrală patriarhală - Catedrala Mântuirii Neamului: arhitectură, structură, utilitate culturală”

Aula Magna „Teoctist Patriarhul“ a Palatului Patriarhiei a găzduit luni, 15 decembrie 2008, Simpozionul tematic consultativ „Noua Catedrală patriarhală - Catedrala Mântuirii Neamului: arhitectură, structură, utilitate culturală și culturală“.

În prezența Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, specialiști, profesori la Facultatea de Arhitectură „Ioan Minicu“ din București, arhitecți, ingineri constructori și reprezentanți ai Patriarhiei Române au dezbătut stadiul demersurilor pentru Catedrala Mântuirii Neamului.

Lucrările simpozionului au fost deschise de Preafericitul Părinte Patriarh, care a arătat că scopul simpozionului este de a reliefa stadiul desfășurării lucrărilor pregătitoare la

Catedrala Mântuirii Neamului, dar și pentru ca toți cei prezenți să împărtășească din experiența lor sugestii și idei de ordin arhitectural și practic, folositoare pentru proiectul viitoarei catedrale: „Această consultare o considerăm necesară în vederea posibilității unor cooptări de specialiști, de arhitecți și ingineri care au deja o bogată experiență. Dorim să apreciem lucrarea domniilor voastre de până acum și, atunci când vom avea nevoie de sfat și de sprijin, vom consulta și vom coopta în comitetul coordonator al proiectării și desfășurării lucrărilor persoane cu experiență“.

În continuare, Preafericirea Sa a arătat că, din punct de vedere teologic, lăcașul de cult ortodox este învelișul arhitectural al unei comunități creștin-ortodoxe în stare de unire cu Hristos, Capul Bisericii, prin rugăciune, prin ascultarea cuvântului Evangheliei și prin împărtășirea cu Sfintele Taine: „Începând din secolul al III-lea, cuvântul biserică începe să fie folosit ca nume și pentru lăcașul de cult. Deși există mai multe denumiri ale lăcașului de cult, cea care s-a impus cel mai mult este aceasta - biserică“.

Preaferitul Părinte Patriarh a subliniat, de asemenea, că biserica, în calitatea ei de lăcaș de cult, exprimă Biserica, în calitatea ei de comunitate care Îl mărturisește pe Hristos-Domnul și se împărtășește cu El: „Altarul unde se sfințesc darurile este locul central al bisericii. Este foarte important să cunoaștem conținutul actual al credinței, pentru ca lăcașul de cult să simbolizeze, să semnifice în formă zidită cuvântul ascultat. Un lăcaș de cult este un cuvânt construit în simbol. Chiar dacă nu se aude nimic în biserică, felul în care este construită devine o predică, devine o reflecție teologică. Este cuvânt teologic zidit. Este cuvântul vizualizat, nu numai prin icoane, ci și prin modul de a organiza spațiul sacru pentru întâlnirea cu Dumnezeu“.

De asemenea, Preafericirea Sa a evidențiat faptul că în istoria arhitecturii bisericești există trei etape distincte și complementare în care biserica, lăcaș de cult, a fost reprezentată în formă de corabie, de cruce sau ca o casă a Preasfintei Treimi. Aducând ca mărturie capitolul 57 din Constituțiile Apostolice, scrise la sfârșitul secolului al III-lea și începutul secolului al IV-lea, Părintele Patriarh a arătat că biserica trebuie să fie lungă, încăpătoare, în formă de corabie și îndreptată cu altarul spre răsărit, accentuând faptul că „această formă nu este întâmplătoare, nu este arbitrară“.

Părintele Patriarh Daniel a mai spus că a doua etapă în arhitectura bisericească este spațiul liturgic ortodox cruciform, unde „totul este concentrat pe prezența lui Hristos cel Răstignit, și Înviat, și Înălțat la cer, pentru a arăta că Cel care S-a coborât pe pământ și s-a făcut om, S-a făcut om pentru ca pe noi, pământeni, să ne înalțe la ceruri“. Iar cea de-a treia etapă, a subliniat Preafericirea Sa, care înseamnă o etapă mai profundă a dezvoltării tainei Bisericii este Biserica lui Hristos, casă a Preasfintei Treimi. „Hristos nu este singur. Este, întotdeauna, cu Tatăl și cu Duhul și cei care se împărtășesc cu Hristos, cu trupul și sângele lui sunt cei botezați în numele Preasfintei Treimi. Biserica este pregustarea comuniunii cu Sfânta Treime din împărăția cerurilor“.

În referatul prezentat de părintele Gheorghe Ispas, consilier patriarhal, s-a făcut o retrospectivă a demersurilor pentru construirea noii Catedrale patriarhale pe fostul deal al Arsenalului, unde au fost demolate mai multe lăcașuri de cult ortodoxe în timpul regimului communist, și s-a arătat că, din punct de vedere seismic, acest deal este cea mai bine consolidat din București.

„Nădăjduim ca, în câțiva ani, să avem în București o nouă Catedrală patriarhală, care va contribui nu numai la înfrumusețarea Capitalei, ci și la îmbogățirea zestrei spirituale a poporului român, constituind o carte de vizită a Bisericii noastre, respectiv a țării, pentru o afirmare demnă în cadrul marii familii europene“, a spus părintele consilier patriarhal.

Domnul inginer Eugeniu Iordăchescu, consilier patriarhal, a subliniat că noua catedrală va fi cel mai mare obiectiv ce se realizează în zona centrală a orașului, lângă clădirea Parlamentului, lucru pentru care se impune o tratare cu deosebită grijă a execuției lucrărilor.

„Trebuie să remarc însă că, din studiile întreprinse pentru cunoașterea terenului de fundare, toate cele patru foraje executate până la adâncimea de 40 m au scos în evidență existența unui teren bun de fundare, caracterizat de argilă tare sau nisip argilos îndesat etc., ceea ce ne va asigura obținerea unor lucrări de bună calitate”.

Tema proiectării Catedralei Mântuirii Neamului a fost prezentată de domnul arhitect Nicolae Vlădescu, consilier patriarhal, care a remarcat referințele importante cu privire la amplasamentul, mesajul teologic, componentele funcționale principale și auxiliare ale construcției viitoarei catedrale. S-a referit, de asemenea, și la principiile compoziționale și a subliniat faptul că „compoziția globală a ansamblului trebuie să fie expresia simbolului cultic al capitalei unei țări din Uniunea Europeană. România este singura capitală din Uniunea Europeană, care nu are o catedrală reprezentativă. Trebuie, în acest sens, găsită acea conformare a ansamblului care să aducă nota de originalitate, de specificitate cultică și culturală, devenind un edificiu cu expresie de unicitate în comunitatea Ortodoxiei Europei orientale. Prin modul de rezolvare a ansamblului trebuie să fie adusă nota specifică a Ortodoxiei românești în plan cultural”.

La finalul lucrărilor au avut loc discuții și propuneri din partea participanților la acest simpozion, cu privire la proiectul viitoarei catedrale.

Al doilea simpozion tematic consultativ „Noua Catedrală patriarhală – Catedrala Mântuirii Neamului: arhitectură, structură, utilitatea culturală”

Vineri, 26 iunie 2009, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul“ a Palatului Patriarhiei s-au desfășurat lucrările celui de-al doilea Simpozion tematic consultativ: „Noua Catedrală patriarhală, Catedrala Mântuirii Neamului, arhitectură, structură, utilitatea culturală” - concurs pentru Catedrala propriu-zisă, organizat pe baza unei tematici date. În prezența Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a membrilor Permanenței Consiliului Național Bisericesc, a membrilor Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor și a unor arhitecți și specialiști în domeniu a avut loc o informare privind lucrările pregătitoare la Catedrala Mântuirii Neamului, cu imagini de ilustrare a temei principale privind proiectul pentru realizarea ansamblului. În cadrul întâlnirii a fost prezentată o machetă care a avut rol de punct de plecare și bază de discuții, care va fi completată și îmbunătățită.

Simpozionul a fost deschis de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care a subliniat că scopul acestei întâlniri este consultarea tematică cu arhitecți și ingineri specialiști care au proiectat și după ale căror proiecte s-au realizat biserici de mari dimensiuni în mediul urban, după anul 1990.

Preafericirea Sa a evidențiat că acest al doilea simpozion consultativ tematic ce s-a concretizat într-o adunare de idei, de propuneri, de sugestii tematice a fost necesar pentru „a completa ceea ce s-a făcut ca propunere de bază pentru viitoarea catedrală, ținând seama de specificul lăcașului creștin și ortodox, în special de utilitatea și funcționalitatea lui liturgică, de utilitatea și funcționalitatea lui misionară. Catedrala nu este o simplă biserică pentru rugăciune, ci ea, pe lângă rugăciune, are nevoie de spații care vor fi consacrate întâlnirii slujitorilor catedralei cu pelerinii din țară și din străinătate”. Părintele Patriarh a mai subliniat că este foarte important să cunoaștem că, „pe lângă rugăciune, avem și acțiuni și activități pastoral-misionare care pot fi desfășurate la demisolul și în subsolul Catedralei, iar mai târziu vor fi construite două clădiri anexe care vor fi o șansă în plus pentru întâlniri, simpozioane, conferințe și seminarii ale școlilor teologice, din țară, care se vor reuni în activități comune sau ale tineretului din țară”.

În continuare, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a vorbit despre mistagogia edificiului și despre importanța cunoașterii și păstrării tradiției, concepția arhitecturală

trebuind să exprime tematica și simbolistica teologică ortodoxă: „Este o mare nevoie de a înțelege scopul și mesajul unui lăcaș de cult din punct de vedere spiritual. În termeni tehnici, teologici, o numim mistagogia spațiului sacru, ce se transmite ca taină, ca mister al credinței edificiului. Este un limbaj simbolic nonverbal în timp. Atât arhitectura, cât și pictura bisericilor ortodoxe sunt cuvânt zidit în simbol, iar simbolul este un cuvânt permanent, o transmitere permanentă a mesajului Evangheliei. De aceea, noi dorim să nu fie construit ceva fără semnificație simbolică. Noi nu opunem spiritul și materia, ci facem din materie o epifanie a spiritului, așa după cum spunea Brâncuși despre arta sa”.

Cuvântul Preafericitului Părinte Patriarh a fost urmat de referatul prezentat de părintele Gheorghe Ispas, consilier patriarhal, care a adus la cunoștință stadiul demersurilor și al lucrărilor pregătitoare la Catedrala Mântuirii Neamului, spunând că au mai fost parcurse următoarele etape și demersuri: S-au obținut Numărul Poștal de la Primăria Municipiului București, Certificatul Fiscal de la Primăria sectorului 5, s-a făcut Intabularea (Extras de Carte Funciară) și s-a eliberat Certificatul de Urbanism de la Primăria sectorului 5 București. În perioada 3-7 martie 2008 a avut loc la Palatul Patriarhiei o expoziție cu biserici de mari dimensiuni realizate de arhitecți în eparhiile Patriarhiei Române. De asemenea, s-au făcut lucrări de defrișare a vegetației de pe amplasamentul noii Catedrale patriarhale, s-au încheiat măsurătorile topografice și s-a executat un studiu geoelectric privind structura terenului de fundare până la adâncimea de 15 metri. Totodată, s-au făcut lucrări de foraj pentru Studiul geotehnic al terenului destinat construirii Catedralei.

Părintele consilier Ispas a mai subliniat că, potrivit temei de proiectare, stilul noii catedrale trebuie să fie românesc, iar concepția arhitecturală să exprime tematica teologică, exprimându-și speranța ca, „peste câțiva ani, să avem în București o nouă Catedrală patriarhală, care va contribui nu numai la înfrumusețarea Capitalei, ci și la îmbogățirea zestrei spirituale a poporului român, constituind o carte de vizită a Bisericii noastre, respectiv a țării pentru o prezență demnă în cadrul marii familii europene“.

În referatul pe care l-a prezentat, domnul inginer Eugen Iordăchescu, consilier patriarhal, s-a referit tot la stadiul lucrărilor pregătitoare și a evidențiat faptul că, până în prezent, „au fost obținute toate cele 23 de «Avize» pentru utilitățile necesare întregului Ansamblul Arhitectural și pentru care s-a întocmit Studiul de fezabilitate privind lucrările de rețele și amenajări exterioare. Mai sunt însă unele dificultăți în obținerea avizului energetic, de care va trebui să ne ocupăm în mod special“.

Complementaritatea dintre edificiu și sensul teologic a fost subliniată în referatul prezentat de domnul arhitect Nicolae Vlădescu, consilier patriarhal, care a arătat că „în procesul complex de elaborare a unui proiect pentru un edificiu purtător de ample și profunde semnificații teologice este firesc să fie parcursă o etapă de investigare atentă, pe multiple planuri“. În continuare, domnul arhitect Vlădescu a făcut o incursiune succintă în trecutul Ortodoxiei noastre și a dovedit că „este relevantă simbioza dintre concept și simbol, lăcașul de cult fiind cuvântul construit în simbol“. Prin scurtul excurs în istoria arhitecturii bisericesti din zonele principale ale țării, domnul arhitect Vlădescu a concluzionat că „lanțul ctitoriilor amintite sunt simboluri unitare ale aceluiași concept pentru lăcașul de cult ortodox, ele reprezentând caracterul liturgic-misionar al bisericii“. În finalul expunerii sale, domnul consilier patriarhal Nicolae Vlădescu a subliniat necesitatea ca „din acest moment, având conceptul teologic și semnificația duhovnicească clar exprimate în tematica prezentată, să se treacă la proiectarea Catedralei Mântuirii Neamului - simbol al Ortodoxiei românești, România fiind singura țară ortodoxă de sorginte latină, în lumea slavă, din răsăritul european, fără o Catedrală patriarhală“.

După referatele expuse de către reprezentanții Patriarhiei Române, simpozionul a continuat cu discuții între toți arhitecții și specialiștii participanți la această a doua întâlnire consultativă, care și-au expus ideile și sugestiile cu privire la noua catedrală, simbol al

neamului nostru. Cei prezenți au adus idei și propuneri noi raportate la tema propusă de către beneficiar, în care se prezintă necesitatea faptului că noua compoziție globală a ansamblului trebuie să fie expresia simbolului cultic al capitalei unei țări din Uniunea Europeană.

În tema propusă se arată, de asemenea, că „trebuie găsită acea conformare a ansamblului care să aducă nota de originalitate, de specificitate cultică și culturală, devenind un edificiu cu expresie de distincție în comunitatea Ortodoxiei Europei Orientale, purtând totodată specificul unei catedrale ortodoxe. Prin modul de rezolvare a ansamblului trebuie să fie adusă nota specifică Ortodoxiei românești, România fiind singura țară latină ortodoxă și având o mare diasporă în Occident. Pe lângă faptul că se împlinește o necesitate liturgică a timpului nostru, Catedrala Mântuirii Neamului trebuie să fie, în același timp, o expresie a demnității naționale în secolul al XXI-lea. Din punctul de vedere al spațiului, edificiul urmează să fie un răspuns cu semnificație duhovnicească pentru participarea a mii de credincioși la ceremonialele liturgice ale Patriarhiei. Cu prilejul anumitor ceremonii festive, al marilor sărbători religioase sau momente solemne bisericești cu caracter național sau internațional trebuie să se poată asigura întrunirea unui număr foarte mare de credincioși și, ca atare, necesitatea unui spațiu amplu. În acest caz, spațiul exterior trebuie să ofere un cadru cu expresie cultică de complementaritate a atmosferei din interiorul Catedralei“.

În legătură cu expresia plastică a noii catedrale din tema propusă aflăm că „plastica exterioară și interioară sunt două componente de importanță deosebită în stabilirea unui climat de intercomunicare. Nu se va renunța la tradiție, dar ea va fi interpretată ca o stare de permanentă neliniște. Plastica va trebui să fie purtătoarea mesajului canonic ortodox, astfel încât nimic din ceea ce reprezintă construcția sau decorația interioară să nu fie întâmplător. Volumul construcției Catedralei trebuie să reprezinte locul care adăpostește Taina Sfintei Euharistii, biserica înălțându-se din mijlocul marelui potir. Întreaga construcție este încununată de trei turlle principale, plasate de la intrare până la naos, în ritm crescător. Este reprezentarea înălțării progresive spre împărăția Sfintei Treimi, în care turla Pantocratorului domină compoziția. Conform canoanelor, înălțimea turlei este determinantă pentru lungimea întregului lăcaș“.

În cadrul discuțiilor, domnul arhitect Dragoș Ciolacu, de la Iași, după ce a subliniat că „tradiția bizantină, grefată pe cultura populară, la care se adaugă expresia materialelor și estetica structurală, este moștenirea noastră în materie de arhitectură bisericească“, a propus ca idei și elemente noi la proiectul și tema de bază a discuției, clopotnița de tip mănăstire, incinta catedralei total închisă, plasarea unor ferestre în pridvorul altarului pentru realizarea luminatului natural al demisolului, cafas pentru capela de la demisol.

Propuneri de îmbunătățire a temei de plecare referitoare la Ansamblu Catedrala Mântuirii Neamului a făcut și domnul arhitect Șerban Popa din București. Acesta a adus în discuție așezarea simbolică a orașului București în context internațional și european, ceea ce dă posibilitatea unei alte amplasări a Catedralei, precum și un număr variat de turlle. În acest context, domnul arhitect Popa a propus ca viitorul ansamblu al Catedralei patriarhale să fie integrat într-o viziune generală asupra Capitalei României.

Domnul arhitect Doru Olaș din Suceava a propus celor din sală o posibilă machetă a viitorului ansamblu, care prezintă ca elemente de noutate 12 turlle, o intrare principală și două intrări laterale.

În cadrul discuțiilor au mai venit cu propuneri și idei noi următorii arhitecți: Ion Goea, Nicolae Munteanu din Iași, prof. dr. Mircea Ochinciuc, președintele Ordinului Arhitecților București, și domnul arhitect prof. dr. Sorin Vasilescu.

Arhitecții prezenți, prin aportul lor, au participat astfel la un concurs de idei tematice, pentru care se vor acorda trei premii: premiul I - „Ordinul Sfântul Apostol Andrei“; premiul al II-lea - „Ordinul Sfinții Împărați Constantin și Elena“; premiul al III-lea - „Ordinul Sfântul

Voievod Ștefan cel Mare“. Câștigătorii vor fi desemnați de o comisie specială a Patriarhiei Române, iar premiile se vor oferi într-un cadru festiv.

Al treilea simpozion tematic consultativ „Noua Catedrală patriarhală – Catedrala Mântuirii Neamului: arhitectură, structură, utilitatea culturală”

În zilele de 9-10 decembrie 2009, la Palatul Patriarhiei, în Aula Magna “Teoctist Patriarhul”, sub patronajul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, s-a desfășurat cel de-al treilea Simpozion tematic consultativ „Noua Catedrală patriarhală, Catedrala Mântuirii Neamului, arhitectură, structură, utilitatea culturală” – de prezentare publică a principiilor de proiectare, potrivit temei stabilită de beneficiar prin caietul de sarcini, și a criteriilor de selecționare a proiectantului noii Catedrale patriarhale.

Simpozionul, la care au participat reprezentanți ai Patriarhiei Române, precum și arhitecți și ingineri specialiști, pentru definitivarea soluției de proiectare a noii Catedrale patriarhale – Catedrala Mântuirii Neamului, a fost deschis de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care, după ce a explicat tuturor celor prezenți importanța mistagogiei liturgice a spațiului sacru, a subliniat că metoda de lucru privind tematica arhitecturală și funcționalitatea liturgică s-a îmbogățit mereu prin această succesiune de simpozioane, ceea ce arată că există un potențial destul de mare pentru înțelegerea unei lucrări sfinte și foarte necesare, ca aceasta a construirii noii Catedrale patriarhale. „Astăzi dorim să definitivăm caietul de sarcini și mai ales criteriile de selecționare a proiectantului”, a spus Preafericitul Sa.

Preafericitul Părinte Patriarh a mai spus că la primele simpozioane a fost prezentată mistagogia liturgică a spațiului sacru, arătându-se că se dorește ca proiectul noii Catedrale să fie inspirat din tradiția creștină universală și din tradiția românească a construirii bisericilor: „Această sinteză între corabie, cruce și casa Sfintei Treimi devine baza noastră tradițională de orientare. Nu vrem ceva ce nu s-a mai construit pe pământul românesc. Dorința noastră este ca viitoarea Catedrală să fie o biserică latino-bizantină, tradițională, mai ales în interiorul ei, cu expresie românească în exterior și o punte de legătură între Răsărit și Apus. Ortodoxia nu trebuie să se definească împotriva cuiva, nici anticatolică, nici antiprotestantă, nici antioccidentală, pentru că acum avem foarte mulți creștini în Occident. Diaspora ortodoxă din Occident numără milioane de credincioși de diferite etnii și de aceea noi păstrăm esențialul din tradiția răsăriteană, dar unele elemente arhitecturale occidentale ne aduc aminte de tradiția comună și am încercat să dăm o semnificație Ortodoxiei românești, ca punte de legătură între Răsăritul ortodox și Occidentul majoritar catholic”.

În continuare, domnul inginer Eugeniu Iordăchescu, consilier patriarhal, a prezentat criteriile de selecție a proiectantului, subliniind că „majoritatea proiectanților au făcut lucrări minunate, blocuri de 20-25 etaje, complexe comerciale complicate, chiar și biserici mari, dar o astfel de lucrare nu a mai fost abordată”.

După ce domnul arhitect Nicolae Vlădescu, consilier patriarhal, a prezentat unele imagini de ilustrare a temei și a subliniat că un lăcaș de cult este cuvânt construit în simbol, au fost supuse dezbaterii caietul de sarcini și criteriile de selecționare a viitorului proiectant pentru Ansamblul arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului. Participanții la simpozion – arhitecți, ingineri, proiectanți – au comentat tematica pusă în discuție și au propus noi soluții, iar reprezentanții Patriarhiei au notat ideile și propunerile venite din partea specialiștilor prezenți la dezbateri.

În loc de concluzii

Ideea construirii unei noi catedrale în București, care să reprezinte, deopotrivă, un simbol pentru Capitala țării și pentru Biserica majorității covârșitoare a românilor, a fost lansată după cucerirea independenței de stat a țării, în 1878, și a fost reluată după dobândirea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, în 1885, și cu mai multă insistență după Marea Unire din 1918, de primul patriarh Miron Cristea, care a numit-o Catedrala Mântuirii Neamului.

Așadar, fiecare nou pas în afirmarea identității și coeziunii naționale a readus în sfera preocupărilor Statului și ale Bisericii necesitatea edificării acestei Catedrale.

În vremea comunismului, sub păstorirea patriarhilor Justinian și Justin nu s-a putut împlini acest deziderat, iar după decembrie 1989, Patriarhul Teoctist a reînviat această idee.

Bucureștiul, datorită vitregiilor istoriei și elanului demolator și uniformizator al regimului comunist, este sărac în monumente reprezentative, care să concureze la realizarea unei geografii simbolice a Capitalei. Majoritatea monumentelor istorice ale orașului sunt ansambluri arhitecturale având ca ax central biserici, acest lucru arătând încă o dată că fără sacru nimic nu durează în România.

Greutățile vremurilor și neputințele oamenilor au făcut ca și în privința edificării unei Catedrale-simbol să fim în urma celorlalte popoare ortodoxe. Moscova, Belgradul, Sofia și chiar îndepărtatul Tbilisi au ca repere spirituale catedrale edificate în ultimii o sută de ani, majoritatea finalizate în ultimul deceniu.

Din 1990 până astăzi s-a urmat un întreg traseu, uneori dramatic, pentru stabilirea celui mai potrivit amplasament care să fie în apropierea Reședinței patriarhale.

Nădăjduim că această dorință a înaintașilor, veche de peste un secol, care este și a generațiilor de astăzi, se va putea, în sfârșit, realiza, iar dacă alte obstacole nu stau în calea împlinirii ei, ca în trecut, decât lipsa banilor, atunci, cu siguranță aceștia se vor aduna prin obolul românilor de pretutindeni.

Noua Catedrală patriarhală se dorește să fie un locaș care să reprezinte pe toți românii ortodocși, un simbol al identității noastre naționale. De aceea, este indicat ca ea să fie ridicată pe cel mai înalt punct al Capitalei și într-o zonă semnificativă pentru România, nu neaparat pentru București.

Încredințați că Bunul Dumnezeu ne va întări în strădaniile noastre și de acum înainte, vom păși cu nădejde la împlinirea tuturor celor convenite ca această sfântă icoană a sufletului românesc, Catedrala Patriarhiei Române, cu hramul „Înălțarea Domnului” și „Sfântul Apostol Andrei”, numită Catedrala Mântuirii Neamului, simbol văzut al unității noastre de credință și de neam, să prindă cât mai curând viață, pe ultimul amplasament, de pe Dealul Arsenalului.

Să ajute Bunul Dumnezeu ca această lucrare să fie dusă la bun sfârșit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel!

Gheorghe Vasilescu

București
12 ianuarie 2010